

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV BOHEMISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

JAZYKOVÁ ANALÝZA MLUVY PROFESIONÁLNÍCH ŘIDIČŮ

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Maturová, Ph.D.

Autorka práce: Marie Klímová

Studijní obor: ČJL – ŠJ/vSŠ

2024

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

České Budějovice, 29. 4. 2024

.....
Marie Klímová

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěla co nejsrdečněji poděkovat Mgr. Markétě Maturové, Ph.D., za čas, který mi věnovala, za její cenné odborné rady a zejména za laskavý přístup a podporu.

Dále děkuji doc. PhDr. Marii Janečkové, CSc., za ochotu a pomoc se slovtvornou analýzou.

V neposlední řadě děkuji také všem řidičkám a řidičům, kteří se podíleli na shromáždění jazykového materiálu.

ANOTACE

Tématem bakalářské práce je analýza profesní mluvy řidičů kamionové dopravy. Část teoretická vychází z dostupné odborné literatury a zaměřuje se na vymezení národního jazyka, slovní zásobu a její změny a představuje problematiku třídění sociolektů v české lingvistice. V praktické části je provedena jazyková analýza získaného materiálu, přičemž největší pozornost je věnována lexikálním prostředkům. Součástí je také slovník excerpovaných výrazů. Cílem této práce je představit z lingvistického hlediska mluvu této sociální skupiny a přispět dílčí sondou k výzkumu nespisovné češtiny.

KLÍČOVÁ SLOVA

nespisovná čeština; profesní slang; slovní zásoba; slovtvorba; sociolekt

ABSTRACT

The topic of the bachelor thesis is the analysis of professional speech of truck drivers. The theoretical part is based on the available literature and focuses on the definition of the national language, vocabulary and its changes and presents the problem of classification of sociolects in Czech linguistics. In the practical part, a linguistic analysis of the material obtained is carried out, with the greatest attention being paid to lexical devices. A dictionary of the excerpted expressions is also included. The aim of this thesis is to present the speech of this social group from a linguistic point of view and to contribute a partial probe to the research of non-standard Czech.

KEY WORDS

non-standard Czech; professional slang; sociolect; vocabulary; word formation

OBSAH

ÚVOD.....	8
METODOLOGIE PRÁCE.....	10
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	12
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 ROZVRSTVENÍ NÁRODNÍHO JAZYKA.....	13
1.1 Spisovná a nespisovná čeština	13
2 VYMEZENÍ SOCIOLEKTŮ	15
2.1 Problematika třídění sociolektů	15
2.1.1 Koncepce Jaroslava Hubáčka	15
2.1.2 Koncepce Josefa Václava Bečky	19
2.1.3 Koncepce Marie Čechové.....	20
2.1.4 Koncepce Jaroslava Suka.....	21
2.2 Shrnutí problematiky sociolektů.....	22
3 SLOVNÍ ZÁSoba ČEŠTINY	24
3.1 ZMĚNY SLOVNÍ ZÁSoby	24
3.1.1 Tvoření nových slov	25
3.1.2 Sémantické změny slov	25
3.1.3 Vznik ustálených slovních spojení	26
3.1.4 Přejímání slov	27
3.1.5 Zánik slov	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
4 SÉMANTICKÁ ANALÝZA EXCERPOVANÉHO MATERIÁLU.....	28
4.1 Pojmenování příslušníků policie.....	28
4.2 Pojmenování osob.....	29
4.3 Pojmenování vozidel a tahačů	29
4.4 Pojmenování přípojných vozidel a zařízení.....	30
4.5 Pojmenování technických zařízení a částí vozidel	31
4.6 Pojmenování spojené s vykonáváním profese	32
4.7 Pojmenování silnic a míst.....	33

5	SLOVOTVORNÁ ANALÝZA EXCERPOVANÉHO MATERIÁLU.....	34
5.1	DERIVACE.....	34
5.1.1	Odvozování substantiv.....	35
5.1.2	Odvozování sloves.....	37
5.2	KOMPOZICE.....	38
5.2.1	Hybridní složeniny.....	38
5.2.2	Domácí složeniny.....	38
5.2.3	Složeniny s oběma cizími komponenty.....	39
5.3	ABREVIACE.....	40
5.4	MECHANICKÉ KRÁCENÍ.....	40
5.5	PŘEKRUCOVÁNÍ.....	41
5.6	METAFORIZACE.....	42
5.7	METONYMIZACE.....	44
5.8	TVOŘENÍ VÍCESLOVNÝCH POJMENOVÁNÍ.....	44
5.9	UNIVERBIZACE.....	45
5.10	PŘEJÍMÁNÍ.....	46
	ZÁVĚR.....	50
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	53
	SEZNAM PŘÍLOH.....	56
	PŘÍLOHY.....	57
	Slovník.....	57
	Ukázka příspěvku zveřejněného ve facebookových skupinách.....	70

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je mluva profesionálních řidičů v oblasti kamionové dopravy. Řidiči jsou neustále součástí silničního provozu a vyžaduje se jejich nepřetržitá pozornost, což je zejména psychicky náročné. Při výkonu této profese bývají pod časovým tlakem, který vede k tomu, že si v rámci jazykové úspornosti vytvářejí vlastní, často velmi rozmanitá, pojmenování či přezdívky. Motivací pro napsání této kvalifikační práce byla zejména snaha o zachycení těchto specifických výrazů a přispět tak dílčí sondou k výzkumu nespisovné češtiny.

Uvedená tematika byla již zkoumána v bakalářské práci Lenky Břížd'alové *Mluva řidičů – výzkum sociolektu*, která byla obhájena na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni. Autorka se zabývala zejména slovníkem řidičů autobusů a slang řidičů kamionů je proto analyzován v menší míře. Slangismy šoférů dále zaznamenávají publikace Jaroslava Hubáčka *O českých slanzích* (1981) a *Několik slangových slovníků* (1993) Jaroslava Suka. Některá slangová pojmenování profesionálních řidičů se objevují i v publikaci *Tři slangové slovníky* (2001) Zdeňky Tiché, jež se zaměřila na okruh lexikálních jednotek amatérských motoristů.

Práce je rozdělena do dvou samostatných oddílů. Teoretická část se opírá o dostupnou odbornou literaturu, shrnuje poznatky o rozvrstvení národního jazyka, vymezuje spisovnou a nespisovnou češtinu a představuje způsoby změn slovní zásoby. Dále se zabývá problematikou třídění sociolektů, přičemž se zaměřuje na čtyři vybrané koncepce.

V praktické části je analyzován jazykový materiál, který byl získán prostřednictvím sociální platformy Facebook. Nejprve jsou výrazy rozděleny z hlediska sémantického do jednotlivých významových kategorií. Následuje slovtvorný rozbor, jenž se opírá o publikaci Jaroslava Hubáčka *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů* (1971). Při zkoumání slangů autor vychází ze stejných hledisek jako při posuzování celonárodní slovní zásoby. Rozbor je věnován zejména lexikálním prostředkům, zaměřuje se na výrazy vzniklé odvozováním, skládáním a zkracováním. Dále sledujeme výrazy vzniklé sémantickým tvořením, univerbizací a také výrazy přejímané z cizích jazyků.

Součástí práce je abecedně řazený slovník excerpovaných výrazů s vysvětlením jejich významu. Přílohovou část tvoří také ukázka zveřejněného facebookového příspěvku a komentáře některých uživatelů.

METODOLOGIE PRÁCE

Teoretická část, jež se opírá o příslušnou odbornou literaturu, nastiňuje různé koncepty sociolektů jednotlivých autorů a zároveň sleduje jejich chápání a vymezení pojmů slang, profesní mluva a argot. Přínosná pro další zkoumání byla zejména koncepce Jaroslava Hubáčka, jehož pohled na tuto problematiku můžeme sledovat v několika publikacích. V této práci jsme vycházeli zejména z jeho monografií *O českých slanzích* (1981) a *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů* (1971). Dále se teoretická část zaměřuje na rozvrstvení národního jazyka a popisuje změny slovní zásoby. Poznatky získané rešerší byly následně využity při práci s excerpovaným materiálem v praktické části.

Sběr jazykových prostředků probíhal zejména prostřednictvím sociální platformy Facebook, která je jednou z největších sociálních sítí a umožňuje komunikaci mezi uživateli z různých míst nejen České republiky. Platforma také poskytuje možnost vytváření skupin, shromažďujících uživatele s podobnými zájmy či stejnou profesí, kteří zde sdílejí své zážitky, zkušenosti a rady, přičemž často užívají specifické lexikum. Pro potřeby této práce byly vyhledány tři nejpočetnější skupiny: *Kamioňáci – volná místa, zkušenosti s dopravci, zaměstnavatelé: Bez cenzury*; *Stará garda řidičů kamionu a Řidiči a podobná havěť*. Ve všech zmíněných skupinách byl publikován příspěvek v únoru 2023 (viz příloha č. 2), kde mohli členové zcela volně zveřejňovat jimi užívaná slova. Po několika měsících byl příspěvek obnoven, aby bylo možné získat ještě více jazykového materiálu například od nově přidaných uživatelů. Excerpovaný materiál byl doplněn výrazy získanými rozhovorem s některými zaměstnanci firmy BES¹ sídlící v Mostě.

Následně byla provedena excerpce získaných výrazů, přičemž nebyly použity všechny, jelikož se některé komentáře netýkaly tématu či obsahovaly pouze vulgarismy. Příznačné pro tyto facebookové skupiny je, že přispěvatelé jsou především řidiči z povolání z různých firem i z různých měst, tudíž je výrazivo velmi pestré ovlivněné daným regionem (ačkoli jsme nesledovali, odkud daní řidiči pocházejí).

¹ BES s. r. o. vznikla v roce 1992 a od roku 2022 je součástí německé společnosti HENGEGROUP. Specializuje se na přepravu sypkých hmot a zajišťuje dopravu stavebního materiálu.

V praktické části je materiál nejprve podroben analýze sémantické, kdy je slovní zásoba rozdělena do jednotlivých významových kategorií. Následuje slovtvorná analýza na základě teoretických poznatků z již zmiňované publikace Jaroslava Hubáčka *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů* (1971).

Závěr práce shrnuje poznatky z teoretické části a porovnává je s výsledky části praktické. K této práci je také přiložen jednak slovník čítající 207 hesel, který přehledně rekapituluje analyzovanou slovní zásobu, jednak je přiložena ukázka toho, jakým způsobem byl materiál získáván ze sociální sítě Facebook.

V práci je citováno dle citační normy ČSN ISO 690. Nový encyklopedický slovník češtiny online je citován pod zkratkou NESČ a v poznámce pod čarou je uvedena citace tak, jak ji slovník sám generuje a také vyžaduje.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ar. - arabština

ASCS – Akademický slovník cizích slov

brněn. – brněnský výraz

ČES – Český etymologický slovník

fr. – francouzština

hovor. – hovorový

it. – italština

lat. - latina

maď. – maďarština

morav. – moravský dialektický výraz

něm. – němčina

NESČ – Nový encyklopedický slovník češtiny

per. – perština

rus. – ruština

řec. – řečtina

slov. – slovenština

SNČ – Slovník nespisovné češtiny

srov. – srovnej

SSJČ – Slovník spisovného jazyka českého

střhn. – středohornoněmecký

tur. – turečtina

I TEORETICKÁ ČÁST

1 ROZVRSTVENÍ NÁRODNÍHO JAZYKA

Národní jazyk je velmi bohatý dorozumívací prostředek. Lze ho definovat jako všechny regionální, sociální a funkční podoby jazyka, které členové určitého národa využívají k uspokojení komunikačních potřeb. Čeština zahrnuje několik podob jazyka, přičemž za reprezentativní (oficiální) formu považujeme spisovnou češtinu využívanou především na úřadech, ve vědě či v hromadně sdělovacích prostředcích. Tradičně lze v češtině vymezit útvary strukturní, které disponují úplnou jazykovou strukturou a útvary nestrukturní tvořené specifickým lexikem (Krčmová a Chlup, 2017).

1.1 Spisovná a nespisovná čeština

Kodifikovanou formou českého národního jazyka je spisovná čeština užívaná především v psaných projevech a kultivovaných projevech mluvených. Jak uvádí Havránek a Jedlička (1981, s. 4) „*jedná se o nejdůležitější a nejdokonalejší podobu národního jazyka a slouží dnes společnému dorozumívání všech příslušníků národa ve všech oblastech veřejné lidské činnosti, má úkol celonárodní.*“ Její pravidla jsou definována ve slovnících, mluvnicích a pravidlech pravopisu, která jsou pro oficiální komunikaci zavazující. Spisovný projev využívá prostředků zejména neutrálních, ale v psané podobě také prostředků knižních až archaických (například v odborných či uměleckých textech). Za mluvenou formu spisovné češtiny se považuje čeština hovorová, jež vyplňuje přechodný prostor mezi spisovným a nespisovným jazykem (Hugo a kol., 2009, s. 10).

Nespisovná čeština je forma českého jazyka, jež se nepovažuje za reprezentativní podobu národního jazyka. Obecně se užívá v neformálním mluveném projevu, ale taktéž v písemném, například při komunikaci prostřednictvím sociálních sítí. Útvarem nespisovného jazyka je obecná čeština, která je součástí našeho každodenního života. NESČ² (2017) uvádí, že synonymem k termínu obecná čeština je lidový jazyk a definuje

² Marie Krčmová, Jan Chloupek (2017): NÁRODNÍ JAZYK. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: https://www.czechency.org/slovník/NÁRODNÍ_JAZYK.

ho jako jazyk praktický. Za nespisovný jazyk se považují taktéž slova vulgární, tedy slova hrubá a nevhodná při vyjadřování.

Útvarem nespisovné češtiny je nářečí, což je podoba národního jazyka geograficky vymezená, a u nás se tato forma udržela v okrajových oblastech, přičemž zpravidla se jedná pouze o malá území. Ve větších oblastech vzniká interdialekt obsahující několik místních nářečí, mezi kterými se stírají rozdíly a vytvářejí se jejich společné rysy. Nejznámější je středočeský interdialekt, z něhož vznikla právě obecná čeština (Hugo a kol., 2009, s.10).

Vedle geograficky vymezeného národního jazyka existuje podoba vymezena sociálně a z níž vznikají tzv. sociolekty, jimž bude v práci dále věnována pozornost.

2 VYMEZENÍ SOCIOLEKTŮ

Sociolekt je jazyk určité sociální skupiny, která jej využívá pro usnadnění dorozumívání v rámci jejího zájmu či profese. Od národního jazyka se odlišuje převážně slovní zásobou, frazeologií a sémantickými dominantami (Hugo, 2009, s. 11). Nejedná se však o jediný jazyk, který by určitá sociální skupina používala, nýbrž je využíván jako prostředek jazykové úspornosti při vykonávání určité profese nebo činnosti a taktéž pro pojmenování věcí nebo jevů, jež ve spisovném jazyce nemají svůj ekvivalent. Nazývá se jako poloútvár, protože nenese vlastní gramatické ani hláskové prostředky, ale disponuje slovníky a frazeologií. (Čechová, 2011, s. 25).

2.1 Problematika třídění sociolektů

Mezi jednotlivými druhy sociolektů nejsou hranice pevně vyhrazené a překrývají se. Důsledkem toho jsou různé lingvistické koncepce, jejichž vymezení v následující kapitole podrobněji představíme.

2.1.1 Koncepce Jaroslava Hubáčka

Při bádání v oblasti sociolektu nelze opomenout Jaroslava Hubáčka, který se ve své vědecké činnosti věnoval hlavně slangu a argotu. Jak sám uvádí, je pro něj obtížné určit přesnou definici slangu, jelikož společně s výrazem slang existuje několik synonymních termínů, mezi ně řadí například nářečí sociální, společenská či vrstevná (Hubáček, 1981, s. 9.). Obtíž spatřuje také v tom, že v bohaté literatuře domácí a zejména zahraniční není jednota v chápání obsahu a rozsahu tohoto jazykovědného pojmu (1988, s. 6). Na základě svých získaných zkušeností uvedl, že slang lze definovat jako *„svěbytnou součást národního jazyka, jež má podobu nespisovné vrstvy speciálních pojmenování realizované v běžném (nejčastěji v oficiálním a neoficiálním) jazykovém styku lidí vázaných stejným pracovním prostředím nebo stejnou sférou zájmů a jednak jako prostředek vyjádření příslušnosti k prostředí či zájmové sféře.“* (1981, s. 17) Avšak ani tuto definici nepovažuje za jednoznačnou, jelikož *„je v ní zachycena dvojitá možná podstata slangového výraziva.“* (1981, s. 18) Z toho vyplývá, že by se mohlo jevit jako jednoznačné, že slang lze rozdělit na kategorii zájmovou a profesní, přičemž toto dělení není závazné, je pouze naznačeno. Přesně daná struktura toho, jak slang třídit není

stanovena. Touto problematikou se Jaroslav Hubáček zabývá například ve *Sborníku přednášek ze III. konference o slangu a argotu v Plzni* (1984), kde uvádí, že právě kategorie slangu profesní a zájmová, spadají do kritéria povahy prostředí, která je základní pro diferenciaci slangu v teoretické rovině. V rovině praktické se rozdělení často nerozlišuje, proto i ve slovnících bývá profesní slang včleňován do slangu zájmového a naopak.

Skutečnost, že neexistují přesné hranice mezi těmito dvěma pojmy, Jaroslav Hubáček (1984, s. 12) odůvodňuje tím, že neexistují hodnotící kritéria, která by je přesně specifikovala. Z toho důvodu se pokouší o diferenciaci z hlediska vázanosti sociální skupiny uživatelů. Autor považuje profesní slang za mluvu příslušníků určité profese, jež je spojena i s konkrétním prostředím a její uživatelé jsou motivováni úsporností a jednoznačností svého vyjadřování, přičemž užívají „*nepisovné názvy terminologické povahy*“ (1984, s. 13). Jedná se zejména o výrazy nahrazující terminologická sousloví, nebo výrazy nedostatečně diferenciované. Zájmový slang sdružuje osoby, které sdílejí společné zájmy a pro potřeby jazykové hry či citovosti vytvářejí svá pojmenování. Jsou to „*slangové názvy, které chápeme jako synonymní příznakové*“ (1984, s. 14.).

Jaroslav Hubáček však toto kritérium označuje jako nespolehlivé s ohledem na zkušenosti s použitím v praxi, jelikož v profesním prostředí nebývají jedinci motivováni k užívání slangových výrazů pouze potřebou stručnosti v jazykovém projevu, ale také emocionálností a hrou s jazykem. Stejnou skutečnost lze spatřovat i u slangu zájmového, který se některými svými výrazy přibližuje profesionalismům. Nespolehlivost aplikace tohoto kritéria přisuzuje tomu, že v jazyce dochází ke stírání rozdílů mezi pracovní a zájmovou rovinou, a to z důvodu, že nelze jednoznačně určit, zda jednotlivec považuje činnost za čistě profesní nebo zájmovou (1984, s. 13). Nejasnou hranici slangu potvrzuje i tato práce, jelikož slangové výrazivo profesionálních řidičů neoznačuje pouze mluvu profesní, ale jejími uživateli jsou i jedinci, kteří mají toto povolání jako koníček.

Autor dále vnitřně diferencuje slang na základě míry nespisovnosti, což částečně koresponduje s výše uvedeným kritériem. Většinou se totiž v profesní mluvě setkáme s výrazy, které se pohybují na hranici spisovnosti a mají povahu oficiální terminologie. Jako příklad, s přihlédnutím k tématu této práce, lze uvést *profesák* (profesní průkaz) (1984, s. 16). Dalším kritériem je stáří, jež Jaroslav Hubáček demonstruje na časové ose,

a rozděluje slangové výrazy na názvy časově bezpříznakové, názvy zastaralé a zanikající a na názvy nově pocíťované, nazývané v terminologii jako neologismy (1984, s. 17).

Kritériem expresivity autor taktéž vnitřně diferencuje slang a opět nabízí přihlídnutí k rozdělení slangu na profesní a zájmový. Zde rozděluje slang na expresivní, který je nejčastěji tvořen pomocí metaforických pojmenování, a kromě nociónální složky obsahuje i jistou míru expresivní potřeby vyjádření. Vedle toho vyděluje slang neexpresivní (nociónální), jež bývá chybně zaměňován s profesionalismy (1984, s. 17).

Slangy lze třídit na pojmenování vzniklá pomocí přejímání či metaforickým a metonymickým přenášením, nebo tvořením sdružených názvů, tedy prostřednictvím sémantického tvoření. Dále na pojmenování vzniklá odvozováním nebo skládáním. Z hlediska formy lze slangové výrazivo rozdělit na jednoslovné a víceslovné (1984, s. 18).

Jaroslav Hubáček (1981, s. 19) se dále slangy zabývá například v publikaci *O českých slanzích*, jež shrnuje jeho myšlenky přednášené na *I. konferenci o slangu a argotu* v Plzni v roce 1977, kde uvádí hlavní aspekty slangu. Na problematiku nahlíží v podstatě ze dvou hledisek – jazykového a mimojazykového, přičemž upozorňuje na to, že takové rozdělení je pouze z důvodů pracovních a nelze je striktně oddělovat, jelikož „*aspekty obou těchto hledisek se uplatňují komplexně a ve vzájemné součinnosti.*“ (1981, s. 19)

Mezi jazykovými aspekty opět zmiňuje jako základní nespisovnost, kde zdůrazňuje, že je důležité ne všechny slangové výrazy vnímat jako synonymní k spisovným pojmenováním, ale všimnout si pomyslné hranice spisovnosti, na níž se některé slangismy a profesionalismy pohybují. Za základní považuje taktéž aspekt komunikativní funkčnosti, ke kterému uvádí (1981, s. 20): „*Slangovým výrazem se často vyhovuje aktuálním požadavkům jazykového vyjádření výstižného, stručného a zároveň v kontextu významově jednoznačného.*“ Aktuálnost dokládá tím, že častou motivací vzniku slangových výrazů je univerbizace, jež se uplatňuje jak při tvoření nových slov, tak v případě onomaziologických postupů neslovotvorných.

Dalším jazykovým aspektem je hledisko systémovosti, které potvrzuje, že slangismy, jako sémanticko-lexikální jednotky, tvoří určitý systém. Systémovost lze spatřovat například uvnitř jednoho slangu, kdy dochází k vytváření slangových pojmenování i

v případech, kdy to není potřeba, jelikož existuje vhodná varianta ve spisovné mluvě, tedy stručná či výstižná. S tím souvisí potřeba pojmové diferenciacie, která je patrnější spíše u profesionalismů. Jaroslav Hubáček (1981, s. 25) dále uvádí, že mezi jazykové aspekty patří také stav, propracovanost, přístupnost a stupeň praktického používání odborného názvosloví a snaha o vyjádření expresivity.

Aspekty mimojazykové se liší v závislosti na posuzovaném slangu a mohou se uplatňovat s nestejnou intenzitou (1981, s. 25). Rozlišují se tři takové aspekty (Antalovská, 2010, s. 149):

- a.) stupeň uzavřenosti prostředí;
- b.) složení příslušníků slangového prostředí;
- c.) psychologické faktory.

Stupeň uzavřenosti prostředí závisí na povaze sociální skupiny, která slang používá, jelikož každá má jiné podmínky pro vytváření a používání nových pojmenování. Na vytváření nových pojmenování má vliv také stáří sociální skupiny, tradice nebo rychlost rozvoje. Na podobu slangového výraziva má vliv i složení příslušníků slangového prostředí. Jak uvádí Jaroslav Hubáček (1981, s. 26) „*např. pro prostředí vojenské, studentské, sportovní apod. je příznačné, že příslušníky jsou hlavně lidé mladí, u kterých je zvlášť patrná snaha o vyjádření neotřelé, vtipné a často i expresivní.*“ Pro popisovaná prostředí je příznačné, že se jejich příslušníci často obměňují, což neplatí například pro pracovní skupiny horníků nebo železničářů. V souvislosti s prostředím autor vylučuje přímou souvislost s úrovní vzdělanosti, jelikož slangová mluva se vyskytuje ve všech úrovních vzdělanosti uživatelů jazyka. Třetí aspekt popisuje psychologické faktory, které mají vliv na utváření nového slangového výraziva. Autor (1981, s. 26) popisuje, že existuje: „*jednak snaha příslušníků určitého prostředí o jazykové vyjádření výjimečnosti provozované činnosti, jednak snaha o rychlé začlenění do prostředí nebo i demonstrování příslušnosti k němu, a to i mimo specifické slangové prostředí.*“

Jaroslav Hubáček popisuje slangy jako různorodou, živou a neustále dotvářenou součást slovní zásoby národního jazyka. Považuje tuto problematiku za aktuální úkol současného jazykovědného bádání. Sám je autorem několika slovníků, jež zachycují slangovou mluvu příslušníků různých sociálních skupin. Jako příklad lze uvést *Malý slovník českých slangů* (1988), kde se zaměřuje na charakteristiku nejvíce zastoupených slangů (sportovní,

železničářský či studentský) a následně představuje excerpovaný materiál. Dále například *Výběrový slovník českých slangů* vydaný v roce 2003. Kromě slovníků je autorem rozsáhlé odborné literatury a opakovaně přispěl svými přednáškami na plzeňských konferencích o slangu a argotu. Na osmé plzeňské konferenci konané v roce 2008 přednesl příspěvek *K současnému stavu zkoumání sociolektů*, přičemž stanovil zastřešující termín sociolekt pro výrazy profesní, zájmové, slangové, ale i pro argot. Kateřina Sládek Antalovská (2010, s. 153) pokládá tento termín za velmi vhodný a uvádí, že jeho používání v české sociolingvistice by přiblížilo zkoumání českého slangu a argotu k světové sociolingvistické teorii.

2.1.2 Koncepce Josefa Václava Bečky

Josef Václav Bečka se problematikou třídění sociolektů zabýval na třetí plzeňské konferenci o slangu a argotu v Plzni, konané v lednu roku 1984. V přednášce s názvem *Slang a diferenciacie v běžně mluvené řeči* se zabývá problematikou pojmenování variant běžné mluvené řeči a upřesňuje termíny mluva, hantýrka, žargon, argot a slang.

Termín mluva považuje za slovo zastaralé, až knižní, které se občas užívá ve spojení se slangem, avšak nelze ho považovat za označení jeho druhu. Jako hanlivé a expresivní vnímá slovo hantýrka, a proto ho nepovažuje za dostatečně vědecký termín, stejně tak v případě žargonu, který „*se hodí k zápornému hodnocení způsobu řeči, a to i v projevech spisovných.*“ (1987, s. 5)

Stěžejním tématem pro Josefa Václava Bečku (1987, s. 6) je slang, přičemž ho definuje jako: „*komplex jazykových prostředků, jímž se dorozumívá speciální skupina lidí na speciálním pracovišti o prostředcích a výkonech při speciálním druhu práce.*“ Uvádí, že se jedná o prostředky, jímž neúčastnění lidé nerozumí či jen velmi omezeně, což považuje za přirozený jev a zdůrazňuje, že se nejedná o záměrné utajování. Podobně jako Jaroslav Hubáček se Josef Václav Bečka přiklání k rozdělení slangu na profesní a zájmový, přičemž zdůrazňuje, že obě kategorie mají silně vyvinutou expresivní stránku. Dále zdůrazňuje, že právě z tohoto důvodu, nelze opomíjet profesní slang při posuzování slangů obecně.

Autor uvádí, že základní podmínkou pro vznik slangu je speciální práce ve speciálním prostředí a v ustáleném kolektivu, přičemž mimo něj se jím nehovoří, jen zřídka slangová pojmenování proniknou i do běžné mluvené řeči. Vedle těchto slangů, které vznikají na

základě specifické práce, stojí slangy zájmové, o kterých Josef Václav Bečka polemizuje na hranici mezi slangovou a expresivně zbarvenou běžnou mluvenou řečí. Své tvrzení demonstruje například na slangu motoristickém, který je užíván jako pracovní slang mechaniků či řidičů z povolání, ale také jako zájmová řeč se slangovými prvky lidí, kteří se o motorismus zajímají.

V závěru Josef Václav Bečka zmiňuje termín obecný kolokviální slang, jež je utvářen expresivitou lidí, kteří se scházejí na výletech nebo jiných společných aktivitách a vytvářejí vlastní slovní hříčky, humorná slova a experimentují s jazykovou hrou. Zmiňuje, že se jedná o běžnou variantu mluvené řeči se slangovými prvky, nikoliv však o slang v pravém slova smyslu.

2.1.3 Koncepce Marie Čechové

Marie Čechová se problematikou sociolektů zabývá například v publikaci *Čeština – řeč a jazyk* (2011). Nespisovnou češtinu diferencuje územně a sociálně, přičemž na základě sociální diferenciace vyčleňuje slang, profesní mluvu a argot, jež považuje za poloútvary, jelikož nemají vlastní gramatické a hláskové prostředky, ačkoli jsou k dispozici slovníky i frazeologie těchto útvarů. Slang definuje jako „*nepisovné výrazivo zájmové skupiny*“ (2011, s. 25), které je buď velmi proměnlivé nebo se v něm zachovávají archaická pojmenování (například ve slangu mysliveckém). Znakem slangu je časté užívání expresivních metaforických pojmenování.

Nepisovná mluva příslušníků stejného povolání bývala považována za jeden z druhů slangu, avšak dnes je vydělována zvlášť a označuje se termínem profesní mluva. Autorka ji definuje jako mluvu, jež může být založena na spisovném jazyce, ale typické je pro ni vlastní výrazivo, vzniklé například univerbizací víceslovných odborných názvů v rámci jazykové ekonomie. Stejně jako pro slang je i pro profesní mluvu příznačná expresivita ve vyjadřování.

Argot je specifická mluva s vlastním výrazivem, která je užívána jedinci společensky izolovanými či na okraji společnosti. Dříve byl argot charakteristický svou utajovací funkcí, jednalo se o tajnou řeč užívanou za účelem neporozumění ostatních. V současné době však tuto funkci argoty ztrácejí, jelikož dochází k jejich rozšiřování do obecné češtiny ve formě ustálených slovních spojení, dokonce i do neoficiálních spisovných projevů. Marie Čechová (2011, s. 26) odůvodňuje vymizení utajovací

funkce tím, že „*například vězni užívají argotu i ve styku s vyšetřovateli, dozorci, kterým i vysvětlují, co který výraz znamená.*“

2.1.4 Koncepce Jaroslava Suka

Jaroslav Suk je lingvista a autor slangových slovníků, jehož práce vznikly v autentickém prostředí. V roce 1993 vychází pod titulem *Několik slangových slovníků* celkem pět slovníků, přičemž nejrozsáhlejším z nich je *Současný český kriminální slang a světský argot*, na kterém spolupracoval s Janem Frolíkem v době, kdy byli věznění z politických důvodů. K okolnostem vzniku knihy uvádí, že: „*vznikla jako určitá forma duševní gymnastiky, která nás měla ochránit před psychickým stresem, který postřehne každého normálního člověka, který se ocitne ve vězení.*“ (1993, s. 11)

Kromě lexikálního materiálu se autor zaměřuje i na teoretické vymezení slangu a argotu. V již zmíněné publikaci vychází také jeho jazykovědná studie *K pochopení místa a významu slangu v češtině*, ve které definuje slang jako mluvu skupinovou, jež slouží výhradně pro komunikaci mezi jejími členy, tudíž je pro ostatní společnost mimo skupinu netypická. Má funkci integrující, tedy vyděluje jednotlivé skupiny od ostatních. Znakem těchto skupin jsou kromě specifického lexika také zvláštnosti v gramatice a tvarosloví (1993, s. 8). V kapitole *Český kriminální slang* upřesňuje, že se jedná o jazykový doplněk nahrazující chybějící výrazy všeobecné mluvy (1993, s. 21). Jaroslav Suk (1997, s. 77) popírá tradiční pojetí slangu, které ho považuje za mluvu záměrně nesrozumitelnou pro jedince mimo členy určité skupiny. Považuje toto pojetí za nedostatečnou znalost lingvistů, jež zcela nepochopili zkoumané prostředí.

Dále se Jaroslav Suk vyjadřuje k jazykové charakteristice jednotlivých slangů, přičemž nespatřuje, že by se u různých typů lišila. Slangové výrazivo jednotlivých skupin vzniká totiž nejčastěji přetvořením obecných slov, například prostřednictvím metonymie, metafory nebo odvozováním. Nemusí se jednat pouze o slova pocházející z českého jazyka, ale výrazy bývají často přejímány i z cizích jazyků. Za méně časté považuje autor vytváření úplně nových pojmenování, neologismů (1993, s. 9).

K profesnímu slangu se Jaroslav Suk vyjadřuje takto: „*Je výjimečné, že jejich slovní zásoba občas pronikne do psané terminologie, a to zejména u slov postrádajících expresivitu pro vnějšího pozorovatele.*“ Dodává, že ačkoli spojení slangových pojmenování a odborných názvů působí dojmem nesrozumitelnosti, je potřeba stále

rozlišovat názvy slangové od formální terminologie daného oboru (1993, s. 9). Vytvořil například slovník slangu teplařenských zaměstnanců či slang profesionálních řidičů, který sestavil na základě rozhovoru s řidičem z povolání a z toho důvodu je slovník méně obsáhlý, jelikož autor nemohl stavět na svých zkušenostech a přímém pozorování prostředí.

Mimo slang se Jaroslav Suk (1993, s. 9) věnuje i problematice argotu a definuje ho jako „*mluvu uměle vytvořenou za účelem utajení sdělovaného před nezasvěcenými.*“ Dále konstatuje, že v českém jazyce se jen zřídka vyskytují skupiny, jejichž mluva by byla specifická argotickou utajovací funkcí, avšak jako příklad uvádí mluvu dětí či dohodnutá hesla. Hlavním důvodem řídkého výskytu argotu je skutečnost, že pokud se výrazivo původně argotické s funkcí utajovací užívá delší dobu, přirozeně získává funkci komunikační a transformuje se ve slang. Pozornost věnuje argotu světskému, který považuje za mluvu, která má stále utajovací funkci, avšak klesá s postupným přebíráním výrazů do kriminálního slangu a posléze do všeobecné mluvy (1993, s. 41).

K problematice vymezení argotu přispívá i mnohoznačnost tohoto pojmu, jelikož bývá často definován jako mluva podsvětí či mluva jedinců na okraji společnosti porušující zákon. Jaroslav Suk (1993, s. 22) však zdůrazňuje, že mluva například vězňů nebo osob majících střet se zákonem, se již nedá považovat za argot, nýbrž za slang, jelikož se již ve společnosti neobjevují tendence rozdělovat například obyvatelstvo od kriminálního prostředí a „*málokdy se dnes setkáme s člověkem, který by se styděl za to, že byl vězněn.*“ Právě tento fakt považuje za klíčový v posuzování otázky, kde jsou hranice mezi slangem a argotem, jelikož snaha o vydělení společnosti je základním kritériem pro utváření argotu.

2.2 Shrnutí problematiky sociolektů

V problematice třídění sociolektů, jak lze pozorovat v představených koncepcích, nepanuje jednoznačná shoda. Ze získaných poznatků lze zastřešující termín sociolekt, který poprvé zmiňuje Jaroslav Hubáček, vnímat v užším a širším významu. V širším významu hovoříme o trichotomickém pojetí, které vyděluje slang, argot a profesní mluvu, přičemž s takovým vymezením pracuje Marie Čechová. Jaroslav Hubáček, Jaroslav Suk

i Josef Václav Bečka nahlíží na sociolekt v užším významu a zastávají dichotomickou koncepci, tedy vydělují slang a argot. Profesní mluvu řadí vedle mluvy zájmové ke slangu.

V české lingvistice má zkoumání sociolektů dlouholetou tradici. Slangem a argotem se zabývají konference pořádané na půdě Západočeské univerzity v Plzni a na toto téma vzniká také řada kvalifikačních prací. Modernímu bádání v oblasti slangu se poprvé věnuje František Oberpfalcer Jílek, který slangy taktéž vnímá v širším pojetí (Antalovská, 2010, s. 142).

3 SLOVNÍ ZÁSoba ČEŠTINY

Zdeňka Hladká v Příruční mluvnici češtiny (1995, s. 92) uvádí, že „*slovní zásobu určitého jazyka tvoří souhrn všech jeho lexikálních jednotek, tj. jednovýznamových i vícevýznamových slov a ustálených slovních spojení.*“ Přesný počet slov slovní zásoby je neznámý, jelikož se neustále mění. Přibližnou hodnotu slovní zásoby podává nejrozsáhlejší výkladový slovník *Příruční slovník jazyka českého* (1935 – 1957), který obsahuje na 250 000 hesel, ale „*nezachycuje lexikální bohatství češtiny v úplnosti.*“ (Hladká, 1995, s. 92) Z důvodu velkého objemu slov, jež slovní zásoba čítá, je přirozené, že uživatelé jazyka aktivně užívají ve svých mluvených a písemných projevech aktivní individuální slovník, odhadem tvořen 5000 až 10 000 slovy. Mimo aktivní slovní zásobu mají uživatelé jazyka znalost pasivního slovníku, jež zahrnuje slova neužívaná v běžné komunikaci, ale významu slov rozumí.

3.1 ZMĚNY SLOVNÍ ZÁSoby

Znakem slovní zásoby je, že se neustále proměňuje a její vývoj je ovlivňován faktory mimojazykovými, psychickými a jazykovými (1995, s. 96). Faktor mimojazykový zahrnuje skutečnost, že dochází k zániku některých pojmenování a zároveň se vytvářejí pojmenování nová. Na vznik nových pojmenování má vliv i faktor psychický, jelikož dochází k rozvoji lidského myšlení, což vede k obohacování slovníků. Jazykovými faktory je ovlivňován vývoj lexikálních jednotek po stránce významové i formální, což je ovlivňováno postavením v jazykovém systému, který se proměňuje.

Změny ve slovní zásobě probíhají několika způsoby (Hladká, 1995, s. 97):

- a) tvořením nových slov;
- b) sémantickými změnami existujících slov;
- c) vznikem ustálených slovních spojení;
- d) přejímáním slov;
- e) zánikem slov.

V současné češtině dochází k narůstání slovní zásoby hlavně díky velkému množství slov, která jsou přejata z angličtiny. Do aktivního slovníku uživatelů jazyka se dostávají zejména prostřednictvím publicistiky či reklamy (Kopřivová, 2010, s. 78).

3.1.1 Tvoření nových slov

Pro utváření nových slov se v jazyce užívá základních slovotvorných způsobů odvozování, skládání a zkracování. Při odvozování dochází k připojení slovotvorného formantu ke slovotvornému základu, čímž vznikne odvozenina. Odvozování se děje prostřednictvím prefixace či sufixace. S přihlédnutím na významovou spojitost mezi odvozeným a základovým slovem, lze odvozeniny řadit do jednotlivých slovotvorných kategorií, například jména činitelská nebo konatelská (viz kapitola 5.1).

Skládáním vznikají složeniny, což jsou slova vzniklá spojením dvou či více plnovýznamových slov. Připojují se k sobě slovotvorné základy, které mezi sebou mívají často vloženou spojovací samohlásku (submorf), jež se řadí k přednímu členu složeného slova. Tento proces bývá doprovázen odvozováním (Šulc, 2010, s. 85). Při zkracování dochází ke zkracování základového slova či několikaslovného pojmenování. Vyskytují se jak v psaném, tak i v mluveném jazyce (Hauser, 1980, s. 155).

3.1.2 Sémantické změny slov

Postupem času získávají některá slova více než jeden význam nebo svůj význam mění, tím se stávají polysémními. Metonymie a metafora jsou základními způsoby, díky kterým dochází k rozšiřování významu slov. Prostřednictvím těchto způsobů sémantického tvoření dochází k zúžení či rozšiřování významu, k významové abstraktivizaci, při níž konkrétní pojmenování získává abstraktní význam, či v opačném případě ke konkretizaci. Za variantu přeneseného pojmenování se považují i eufemismy či dysfemismy (Hladká, 1995, s. 97).

Metafora je důležitou součástí jazyka. Zdeňka Hladká v Příruční mluvnici češtiny (1995, s. 97) ji definuje jako: „*pojmenování skutečnosti prostřednictvím výrazu primárně označujícího skutečnost něčím podobnou.*“ Podobnost nemusí být podstatná, zpravidla však bývá nápadná. Rozlišujeme metafory aktuální a uzuální, přičemž mezi těmito dvěma typy neexistují přímo vymezené hranice. Pro aktuální metafory je příznačné, že se vyskytují zejména v uměleckých či publicistických textech a slouží ke zprostředkování nové skutečnosti v neobvyklém kontextu. Uzuální metafora se vyznačuje pevným ustálením v jazyce a od aktuálních metafor se liší tím, že souvislost s primárním významem je u nich nežádoucí. Mají funkci pojmenovavací či expresivních synonym,

přičemž se často realizují v ustálených slovních spojeních, víceslovných pojmenováních či frazémeh.

Přenesené pojmenování související s původní skutečností v rámci časové, prostorové, kvalitativní, funkční či příčinné souvislosti, se nazývá metonymie. Od metafory se liší tím, že „*v podstatě vždy uchovává primární význam přenášeného pojmenování, pouze ho zasouvá do pozadí.*“ (Hladká, 1995, s. 98) Taktéž jako u metafory, rozlišujeme metonymii aktuální a uzuální. Zvláštním typem metonymie je synekdocha, která je založena na souvislosti části a celku.

Sémantické změny slov probíhají také na základě apelativizace proprií, což je proces, při kterém se z proprií, stávají apelativa. Zdrojem apelativních pojmenování bývají zejména jména osobní a místní, jména mytologická, literární, biblická či historická (1995, s. 99).

3.1.3 Vznik ustálených slovních spojení

V jazyce se kromě volných spojení slov vyskytují taktéž spojení ustálená, jež se formálně vyznačují tím, že se jedná o spojení více členů, ale významově tvoří ucelenou lexikální jednotku a nelze ji nahradit ani synonymy, ani antonymy (1995, s. 70). Vícečlenné lexikální jednotky se tak stávají rovnocennými k jednotkám jednočlenným.

Mezi ustálená slovní spojení patří víceslovná pojmenování, která mívají charakter termínu pojmenovávajícího dosud nepojmenovanou skutečnost. Význam pojmenování bývá zřetelný z významu jednotlivých složek, ale může být i metaforické povahy či metonymické povahy. Jedná se zpravidla o dvouslovná či vícečlenná pojmenování, což je v běžném mluveném jazyce, zejména pokud se jedná o profesní mluvu a slang, nevýhodné, a proto vznikají univerbáty, tedy pojmenování, jež nahrazují víceslovný výraz jednoslovným (1995, s. 71).

Frazémy jsou víceslovná pojmenování, která kombinují alespoň dva slovní významy s uceleným významem. Zdeňka Hladká (1995, s. 71) popisuje, že charakteristické pro frazémy je, „*že minimálně jeden z jejich komponentů je v dané funkci omezen pouze na tuto kombinaci (popřípadě na několik málo dalších).*“ Frazémy bývají často expresivní, metaforické a některé obsahují prvky monokolokability, kdy se slovo v jazyce mimo konkrétní frazém nevyskytuje.

3.1.4 Přejímání slov

V současnosti se slovní zásoba bohatě rozšiřuje prostřednictvím přejímání slov z cizích jazyků. Rozšiřuje se však i přejímáním na úrovni národního jazyka, kdy se adaptují výrazy dialektické, dobové či odborné do běžného slovníku. Slova přejatá z cizích jazyků pojmenovávají nové skutečnosti nebo se vztahují k předmětům a jevům typickým určitému prostředí. Fungují jako synonyma stylistického či eufemistického charakteru. Vyznačují se mezinárodní srozumitelností, která se projevuje hlavně v oblasti terminologie určitého oboru, od kterých lze snadno utvářet odvozeniny. (Hladká, 1995, s. 100)

Čeština má tendenci začleňovat slova cizího původu do domácího jazykového systému, jak po stránce hláskové, tak po stránce morfologické. Pokud se cizí slovo přizpůsobí v češtině v takové míře, že není zřejmý jeho původ, hovoříme o lexikálních jednotkách zcela zdomácnělých. V případě opačném, kdy si slovo zachovává původní pravopis i výslovnost, se jedná o lexikální jednotky citátové. Na pomezí stojí lexikální jednotky částečně přizpůsobené, pocit'ovány jako cizí, ale po stránce pravopisné často kolísají mezi cizí a domácí variantou. Přejímaná slova pocházejí z latiny a řečtiny, hojně z němčiny či angličtiny apod. (Hladká, 1995, s. 101)

3.1.5 Zánik slov

Se změnami slovní zásoby zanikají některá pojmenování a to zejména z důvodu zániku označované skutečnosti. Pokud se takové výrazy objeví v mluveném či jazykovém projevu jsou nazývány historismy. Vymizení výrazu ze slovní zásoby nemusí být vždy způsobeno zánikem pojmenovávané skutečnosti, nýbrž „*vyústěním konkurenčního boje mezi více výrazy nesoucími tentýž význam.*“ (Hladká, 1995, s. 102) Pojmenování „poražená v konkurenčním boji“ se nazývají archaismy.

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 SÉMANTICKÁ ANALÝZA EXCERPOVANÉHO MATERIÁLU

V dnešní době je možné, díky technickému pokroku, shromažďovat jazykový materiál různého charakteru prostřednictvím online prostředí. Analyzovaná slovní zásoba v této práci je příkladem toho, jak rozmanité lexikum je možné získat pomocí sociálních sítí, konkrétně ze sociální sítě Facebook, kde existují skupiny řidičů z povolání. Pro účely praktické části byl vytvořen facebookový příspěvek ve skupinách s názvy *Kamioňáci – volná místa, zkušenosti s dopravci, zaměstnavatelé: Bez cenzury; Stará garda řidičů kamionu a Řidiči a podobná havěť*. Ukázka zveřejněného příspěvku je součástí přílohy č. 2.

Řidiči, stejně jako lidé mnohých jiných profesí, si z důvodu časové vytíženosti usnadňují komunikaci prostřednictvím různých pojmenování a díky tomu vzniká rozmanitá slovní zásoba, která je klasifikována do následujících sémantických skupin:

1. Pojmenování příslušníků policie;
2. Pojmenování osob;
3. Pojmenování vozidel a tahačů;
4. Pojmenování přípojných vozidel a zařízení;
5. Pojmenování technických zařízení a částí vozidel;
6. Pojmenování spojené s vykonáváním profese;
7. Pojmenování silnic a míst.

4.1 Pojmenování příslušníků policie

Řidiči nazývají příslušníky policie rozmanitými názvy. Kromě výrazu **čert**, který označuje policistu obecně, existují pojmenování příslušníků dle jejich národnosti. Němečtí policisté jsou označováni jako **bagančata** či **bagouni**. V Rakousku provádějí policejní úkony **borůvky**, ve Francii **kryšoti** či **bagety** a ve Velké Británii **vosy**. Pokud je řidič podroben celní kontrole, provádí ji **zámožník**, příslušník celní správy.

4.2 Pojmenování osob

Nejen policistům, ale i ostatním jedincům (často kolegům), se kterými se řidiči (**šofci**) při své práci setkávají, jsou přiřazena různá pojmenování. Vulgárním pojmenováním **cyklozmrđ** se označuje cyklista, který překáží či blokuje provoz. Dalším výrazem pro cyklistu je **benešák** nebo **pumpička**. Řidiči kamionů se na silnicích setkávají s motorkáři, kteří často jezdí nepřiměřenou rychlostí (čímž ohrožují nejen sebe, ale i ostatní účastníky silničního provozu), proto je v těchto případech nazývají jako **dárce orgánů**. Provoz ztěžují **svářeči**, kteří v protisměru oslňují rozsvícenými dálkovými světly. **Kolomrd** je vulgární pojmenování pro řidiče zdržujícího provoz svou pomalou jízdou. Mírnější variantou stejné skutečnosti je substantivum **šnek**.

Aviatik je pojmenování šoféra, který řídí vůz značky Avie a pokud je zaměstnán podnikem ČSAD je nazýván buď jako **česan**, nebo jako **česnek**. Také kolegové jiných národností mají svá pojmenování, například Poláci jsou označováni výrazy **pšonci** nebo **jackové**.

Pro řidiče, který řídí dodávku se používá pojmenování **krabičkář**. Pokud pracuje v noci, je nazýván **netopýrem** nebo **večerníčkem**. V případě, že řidič naloží uhlí, je ostatními přezdíván **uhlobaronem**.

Při vykonávání profese je pro řidiče důležitou osobou dispečer firmy, který je pojmenován jako **dispont**. Při delších trasách se během cesty mohou střídát dva řidiči a v takových případech je spolujezdec nazýván výrazem **otík**.

4.3 Pojmenování vozidel a tahačů

Řidiči užívají pojmenování pro konkrétní modely vozů, například pro vozy značky Tatra se používá výrazů **bejk** (typ 813) či **drtikolka** (typ 815). Pro ostatní značky vozidel se bez ohledu na model užívá pojmenování **bramborák** (vůz značky BMW), **dafiš** (vůz značky DAF), **Iveta** (vůz značky IVECO), **maňas** (vůz značky MAN), **pažout** (vůz značky Peugeot), **rencek** (vůz značky Renault), **šáde** (vůz značky Škoda), **líza** (vůz značky Liaz), **skanča** či **slepice** (vůz značky Scania) nebo **med'ák** a **helmut** (vůz značky Mercedes). Řidič dodávky své vozidlo nazývá jako **kinderkamion** nebo **ruksak**.

V případě, že šofér nemá zapřáhnutý návěs a **jede** tzv. **na sólo**, je tahač nazýván výrazy **kozel**, **koník**, **kobyła** nebo **naháč**. Jinými pojmenováními souvisejícími s vozidly jsou například **čtyřkolka** (označující vozidlo s pohonem na všechna čtyři kola), **předoškrabka** (označující vůz s pohonem na přední kola), **zadohrabka** (vůz s pohonem na zadní kola) nebo **pravostranka** (vozidlo s pravostranným řízením). Pro nová vozidla se užívá výrazů **leštěnka**, **voňavka** či **funglovka**. V opačném případě, tedy pro vozidla stará, avšak s minimálním počtem najetých kilometrů, používají název **uloženka**.

4.4 Pojmenování přípojných vozidel a zařízení

Četná jsou pojmenování, která označují přípojná vozidla a zařízení, zejména návěsy a přívěsy, přičemž záleží na povaze přepravovaného materiálu. Pokud však pomineme převážený náklad, pojmenovávají řidiči návěs obecně jako **korbu** nebo **lígr**, cisternu jako **bečku**, **čutoru**, **lejt** nebo **jitrnici** a přívěs jako **courák**. Typ návěsu s pevnými bočnicemi nazývají **bednou**, přičemž samotné bočnice nesou pojmenování **sajtny** a jsou spojené **spínákem** (řetězem). V případě návěsu bez bočnic se lze setkat s výrazem **plato**. Dalšími typy návěsů jsou **vana** (sklápěcí návěs), **klepačka** (typ návěsu s posuvnou podlahou), **frigo** (pro přepravu zboží podléhajícího rychlé zkáze, taktéž **chlad'ák**), **hloubina** (pro přepravu těžkých pracovních strojů), **hruška** (pro přepravu asfaltu), **pudřenka** (pro přepravu sypkých materiálů), **peršing** (pro přepravu skleněných tabulí) nebo **jumbo** (velkoprostorový návěs).

Mezi další návěsy patří klanicový návěs tzv. **klad'ák** nebo **lesovoz**, který je určen pro přepravu dřeva, **konibus** sloužící převážně pro přepravu koní, nebo **dobyččák** určený k převážení hospodářské zvěře.

Dalšími pojmenováními jsou například **šmatlák** označující zvedací nápravu návěsu, **čuba**, jež slouží jako přípojně zařízení přívěsu, případně **doly**, což je pomocný podvozek přívěsu.

V případě, že řidič veze náklad v návěsu s plachtovými bočnicemi, se jeho jízda označuje výrazem **jet s plachtou**.

4.5 Pojmenování technických zařízení a částí vozidel

Velmi četná je také slovní zásoba, která označuje různá technická zařízení a části vozidel. Nejčastěji pojmenovávanou částí vozidla je řadicí páka, kterou řidiči označují výrazy jako **klacek**, **fofrklacek**, **šaltrpáka** či **vekslklacek** a pomocí ní zařazují rychlostní stupně, řidiči označované jako **kvalty**, případně **želvy**, pokud se jedná o rychlostní stupně určené k pomalému přejíždění, například při parkování vozidla. Dalším důležitým technickým zařízením je ruční brzda přezdívaná **ráčna**, **rokl**, **ručka** nebo **rukáv**.

Nejdůležitější částí vozidla jsou, kromě **kulaté lopaty**, **preclíku** a **koláče** (volantu), taktéž **rajfky** (pneumatiky). Pokud dojde k nehodě nebo je třeba vyměnit **slejky** (velmi sjeté pneumatiky), ve většině případů řidiči používají **trhák** (klíč na kola), **panenku** (hydraulický hever) a jiný **vercajk** (náradí).

Pro mnoho řidičů, kteří jezdí dálkové kurzy, je také důležitou součástí vozu samotná kabina tahače, nejčastěji pojmenována jako **bouda**. Její interiér bývá vyzdoben **firhánky** či **bordurou** (záclonkou), které mají i praktické využití tehdy, když řidič chce mít soukromí, například při přespávání v **holubníku** (zadní část kabiny určená ke spánku). Uvnitř kabiny se nachází **palubka** (palubová deska) disponující všemi důležitými prvky od **budíků** (přístrojů na palubní desce) až po **bludimíru** (navigaci), ale také **sibíčko** (vysílačku), **trubku** (klakson) a pro komfort nezbytné nezávislé topení označované jako **vodník**, **bufík** nebo **bufajzl**. Důležitý není pouze design vnitřního prostoru, ale i barva a vzhled **kastle** (karosérie), která může mít metalickou barvu (**metlu**).

K správnému zajištění nákladu řidiči využívají **kerhák** (závěr bočnic) či **kurtny** (zajišťovací popruhy).

Další části vozidel jsou například **almara** (převodovka), **hrnek** (válec), **karbec** (karburátor), **šlajfa** (brzda), **špéra** (samosvorný diferenciál), **haupna** (kapota), **špígl** (zpětné zrcátko), **šasí** (podvozek), **šibr** (střešní okno), **tupláky** (dvoumontáž zadních kol) či **tykadla** (zadní poziční světla).

4.6 Pojmenování spojené s vykonáváním profese

Při výkonu profese řidiči hojně používají slovesné výrazy, zejména v případech samotného jízdního úkonu, který pojmenovávají slovy **drandit** (jezdit), **kroutit** (řídit) či **mydlit** (označující rychlou jízdu). V situacích, kdy řidič **dá koňům pít**, **prošlápne podlahu** nebo **zatopí** (sešlápne plný plyn), prudce zrychlí (**vorostuje**) a svou jízdu nepřizpůsobuje dopravním předpisům, je jeho způsob řízení označen jako **jet na prasáka** nebo **jet pilu**. Takové chování řidiče může vést k tomu, že je mu změřena rychlost **mikrovlnkou** nebo **čočkou** (úsekovým radarem) a policista mu udělí **bloček** (pokutu) nebo dokonce pozbyde řidičského oprávnění (**dá papíry do čistírny**).

Pro velmi pomalou jízdu, se používá pojmenování **táhnout se jak smrad**. Důvodem pomalé jízdy může být například **štauka** či **špúr** (dopravní kolona), **zrcadlo** (námraza na vozovce), anebo pokud řidič trpí **bílou nemocí** (strachem z jízdy na zasněžené vozovce) a bojí se, že by jeho vozidlo mohlo **chytit šmíra** (smykovat) nebo zapadnout do **lochny** (díry na vozovce) či **pangejtu** (příkopu). Dalšími výrazy užívanými pro pojmenování jízdních úkonů jsou **poskákat si** (jet pomalu v koloně), **šlajfovát** (brzdit), **zašlajfovát** nebo **zašlápnout** (prudce brzdit).

Šofcovina (povolání řidič kamionu) vyžaduje kromě držení řidičského průkazu a **profesáku** (profesního průkazu), dodržování několika povinných přestávek pro odpočinek například výraz **jedenáctka** (11 hodinová pauza) často užívaný ve spojení se slovesem *udělat* (**udělat jedenáctku**). V případě delších tras, na které se střídají dva řidiči v jízdním úkonu, musí splnit povinnou přestávku nazvanou jako **šaltpauza**. Z časových důvodů se řidiči snaží tyto povinné pauzy nelegálně obcházet, proto často vlastní **žolíka**, tedy náhradní kartu do tachografu, díky které mohou řídit vozidlo i v době povinné pauzy. Při přestávkách musí vozidlo odstavit na vhodné parkovací místo (**chlívek**) na parkovišti (**vrčáku**), nejčastěji na čerpacích stanicích, kde mohou natankovat (**nazbrojit**) pohonné hmoty či kapalinu AdBlue (**chcanky**), nebo na parkovišti s odpočívadlem a restaurací (**raštetka**).

Pokud řidič **jede kolem komína** (krátká trasa v blízkosti zázemí firmy) nebo jede **točku** (trasu s odjezdem i návratem ve stejný den) zmiňované povinné pauzy se ho ve většině případů netýkají. Řidiči mohou jezdit také **stabilky**, kdy převážejí pravidelně náklad z jednoho podniku do druhého.

Pro označení nákladu je používán výraz **fůra**. Pojmenování spojená s nakládkou a vykládkou jsou **nameldovat** (nahlásit nakládku nebo vykládku na vrátnici firmy), **chytit kačera** (zapřáhnout vlek), **vykydat** (vyložit) a výraz **sběrák** (nakládku na více místech).

S profesí profesionálních řidičů je také spojena řada administrativních úkolů. Při kontrolách musí předkládat například **camrák** (dodací list v mezinárodní přepravě), **lífršajn** (dodací list), **puťovku** (cestovní příkaz) a při celní kontrole také **laufcehl** (dokument celní kontroly). Souvisejícími pojmy jsou **bakšiš** nebo **fito**, jimiž řidiči nazývají úplatky celníkovi.

Ukončení jízdního výkonu a návrat zpět do sídla firmy označují spojením **jet na plac**. S ukončením jízdy souvisí také frazeologismus **sfouknout oči** (zhasnout světla).

Dalšími pojmenováními jsou slovní spojení **dát plný rejd** (maximálně otočit kola), **dát si kladívkem** (mluvit o práci mimo pracovní dobu), **počítat zuby** (zařadit špatný rychlostní stupeň), **eurovka** (europaleta), **kontrola malátnosti** (noční kontrolní telefonát kolegovi, prevence mikrospánku), **necky** (trajekt) či **pakoš** (paletový koš).

4.7 Pojmenování silnic a míst

Řidiči používají mnoho pojmenování pro různé typy silnic. Silnice III. třídy jsou nazývány jako **bundesky** nebo **kotáry**. Dále jezdí po **šoustkách** (velmi úzkých silnicích) nebo **kozích stezkách** (klikatých silnicích). V případě zahraničních kurzů musí přejet státní hranice našeho území, obecně nazývány jako **čára**. V severních Čechách je přejíždějí v Hoře Svatého Šebestiána, pojmenované jako **Šebík**. V Plzeňském kraji lze překročit pomezí v obci Rozvadov (**Rozvaděč**).

Další pojmenování jsou **šalingrad** (Brno) nebo **žumpa**, pro označení města La Jonquera [*žonkera*]³ ve Španělsku, kde se nachází jedno z velkých odpočívadel právě pro řidiče kamionové dopravy.

³ Výslovnostní varianta katalánské španělštiny

5 SLOVOTVORNÁ ANALÝZA EXCERPOVANÉHO MATERIÁLU

V následující kapitole bude jazykový materiál podroben slovotvorné analýze. Slovotvorba obohacuje a formuje slovní zásobu sociolektů a „*projevuje se v ní systémovost slovní zásoby – sociolekt vstupuje do vztahu s ostatními vrstvami slovní zásoby, využívá totožné či naopak výrazně odlišné slovotvorné prostředky, ale je na něm také možno dokladovat, které slovotvorné a sémantické třídy se pro něj jeví jako exponované.*“ (Janovec, 2023, s. 224)

Slovotvorná analýza bude opřena o teoretické pojednání Jaroslava Hubáčka, který v publikaci *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů* (1971) klasifikuje způsoby, kterými se jednotlivé slangismy tvoří, přičemž vychází ze stejných hledisek jako při zkoumání celonárodní slovní zásoby.

Pojmenovávací postupy rozděluje do dvou kategorií – postupy transformační a postupy transpoziční. Postupy transformační označují způsoby tvoření nových pojmenování prostřednictvím odvozování, skládání a zkracování. Druhá kategorie využívá výrazů již existujících a zahrnuje sémantická pojmenování vytvořená metaforickým a metonymickým přenosem, pojmenování víceslovná a pojmenování získaná přejímáním. Na pomezí těchto dvou kategorií zařazuje ještě mechanické krácení a překrucování. Autor dále zmiňuje univerbizaci, kterou řadí k oběma kategoriím, tedy uplatňuje se nejen při tvoření nových názvů, ale i při postupech transpozičních (1981, s. 20).

5.1 DERIVACE

Odvozování je základním způsobem tvoření nových slov. Při derivaci vzniká ze slova základového nové slovo, jež je odvozené pomocí slovotvorného formantu, který se váže na slovotvorný základ. Tento proces se týká především substantiv a sloves, přičemž nejfrekventovanějším způsobem pro tvoření nových slov je prefixace. V excerpovaném materiálu se objevují substantiva derivovaná sufixací a verba derivovaná prefixací (1971, s. 6).

Při odvozování se uplatňují onomaziologické kategorie

- 1.) mutační;
- 2.) modifikační;
- 3.) transpoziční.

5.1.1 Odvozování substantiv

Derivovaná substantiva spadají do kategorie mutační, ve které se vyskytují názvy činitelské, názvy konatelské, názvy prostředků, názvy výsledků děje, názvy míst a názvy nositelů vlastností. V kategorii transpoziční jsou zastoupeny názvy dějů a do kategorie modifikační nelze zařadit žádný z analyzovaných výrazů.

Níže jsou excerpovaná pojmenování seřazena do slovtvorných kategorií, přičemž vždy je prvně uveden samotný název, následuje základové slovo (případně také jeho význam), slovtvorný základ a slovtvorný formant. Nejčastější příponou v našem materiálu je přípona -ák.

Názvy činitelské

Jedná se o pojmenování označující osoby vykonávající činnost označenou základovým slovem. Činitelské názvy jsou vyhraněnou slovtvornou kategorií, pro kterou je příznačné, že se odvozuje zejména pomocí sloves. Ve slanzích je méně zastoupena a bývá obtížné určit její hranici ve vztahu k názvům konatelským (1971, s. 7).

šofec – šoférovat (řídít), šof-, -ec

Názvy konatelské

Názvy konatelské pojmenovávají osoby vykonávající nějakou činnost, přičemž pojmenování nevychází přímo z vykonávané činnosti, ale z předmětu, ke kterému se činnost vztahuje. Dle Jaroslava Hubáčka (1971) se jedná o slovtvornou kategorii s největším počtem slangových pojmenování osob.

krabičkář – krabička, krabičk-, -ář

Uvedený výraz je příkladem názvu konatelského, který byl utvořen pomocí přípony -ář. Základové slovo *krabička* je metaforickým pojmenováním pro dodávku, z čehož plyne, že řidič dodávky je slangově označován jako *krabičkář*.

Názvy prostředků

Názvy prostředků pojmenovávají věci určené k vykonávání určité činnosti. Bývají odvozovány od sloves, nejčastěji příponami -ák, -ka nebo -čka a méně frekventované jsou přípony -č, -oun, -ér (1971, s. 11). Některé mohou být odvozeny od základů jmenných. Nejčastější příponou u posuzované slovní zásoby je přípona -ák.

bufík – bufet (z fr. *buffet*; srov. ČES s. 103), buf-, -ík

courák – courat, cour-, -ák

hloubina – hloubit, hloub-, -ina

spínák – spínat, spín-, -ák

šmatlák – šmatlat (morav. špatně chodit; srov. SNČ s. 420), šmatl-, -ák

trhák – trhat, trh-, -ák

Univerbizací vzniklo pojmenování:

dobytčák – dobytč-, -ák (dobytčí návěs; srov. SNČ s. 111)

Názvy výsledků děje

Jedná se o pojmenování, která označují skutečnost vzniklou určitým dějem.

sběrák – sběr, sběr-, -ák

točka – točit se, toč-, -ka

V analyzovaném materiálu se vyskytuje sufix -ka, který je pro tuto kategorii velmi produktivní a také přípona -ák.

Názvy míst

Názvy míst pojmenovávají místa podle toho, co se na nich dělá, nebo co se na nich děje. Odvozovány jsou tyto výrazy od substantiv i sloves (1971, s. 17). V uvedených výrazech se uplatňuje hojně zastoupený sufix -ák a méně produktivní přípona -ěč.

Rozvaděč – Rozvadov, Rozvad-, -ěč

vrčák – vrčet, vrč-, -ák

Názvy nositelů vlastností

V této kategorii názvy pojmenovávají živé bytosti i věci s ohledem na jejich vnitřní či vnější charakteristické rysy. Pro názvy nositelů vlastností je typické, že se odvozují od přídavných jmen (1971, s. 20).

zámožník – zámožný, zámožn-, -ík

V analyzované slovní zásobě se vyskytlo pouze jedno pojmenování pro nositele vlastností, utvořené příponou -ík, která je jednou z nejproduktivnějších v této slovtvorné kategorii. Slangový výraz *zámožník* označuje celníka, přičemž předpokládáme, že nese takové označení pro svou majetnost z přijímaných úplatků.

Názvy dějů

Názvy dějů představují pojmenování, která označují určitý děj jako předmět bez ohledu na jeho průběh. Derivují se od sloves nebo od dějových substantiv (1971, s. 18).

šofcovina – šofcovat (brněn. *šoférovat* ‚řídit‘; srov. SNČ s. 424), šofcov-, -ina

5.1.2 Odvozování sloves

Jaroslav Hubáček (1971) uvádí, že „*slovesa na rozdíl od jmen jsou zastoupena poměrně málo*.“ Jsou derivována buď z jmenných základů pomocí přípon, nebo ze slovesných základů pomocí předpon. Základová slova odvozených sloves mohou mít podobu domácí či cizí. Níže zkoumaná derivovaná slovesa vznikla odvozením od sloves pomocí předpon. Nedochozí k vytváření nového pojmenování, ale je vyjádřen slovesný vid a dochází k obměně významu základového slovesa.

Nejčastěji je základovým slovesem adaptovaný tvar přejatý z cizího jazyka s českou předponou. Nejprve je zaznamenám samotný výraz, poté základové sloveso, slovtvorný základ a slovtvorný formant. Výklad významu některých výrazů je opřen o Slovník nespisovné češtiny (2020).

nameldovat – meldovat, na-, -meldovat (ohlašovat, z něm. *melden*; srov. SNČ s. 260)

voroštovat – oroštovat, v-, -oroštovat (přidat plyn; srov. SNČ s. 305)

zakufrovat se – kufrovat, za-, -kufrovat (bloudit; srov. SNČ s. 230)

zašlajfovát – šlajfovát, za-, -šlajfovát (brzdit, z něm. *schleifen*; srov. SNČ s. 417)

zašlápnout – šlápnout, za-, -šlápnout

5.2 KOMPOZICE

Vedle odvozování je skládání základním způsobem pro tvoření nových slov, avšak je méně časté. Složeniny jsou tvořeny z víceslovných pojmenování, ze sousloví nebo z víceméně volného spojení slov za účelem jednoslovného pojmenování. Zvláštním typem složenin jsou složeniny hybridní, které využívají mezinárodních slovních základů a tvoří přechod k odborným názvům (Hubáček, 1971, s. 25).

5.2.1 Hybridní složeniny

cyklozmrđ – překážející cyklista; první část tvořená předponou cyklo- (z řec. *kyklos* ‚kolo, kruh‘), druhá část tvořená substantivem -zmrđ (vulgarismus, obecná nadávka); SSJČ; SNČ, s. 517

fofrklacek – řadicí páka; první část složeniny je tvořená substantivem fofr- ‚spěch‘ (z něm. *focher* ‚fukar, vějíř‘) + substantivum -klacek (metaforické pojmenování páky); SNČ, s. 141

šalingrad – Brno (slang současné mládeže; SNČ, s. 408); spojení šalin- (z brněn. *šalina* ‚tramvaj‘) + -grad (zřejmě z rus. *grad* ‚město‘); SNČ, s. 408

šaltrpáka – řadicí páka; vznik spojením šaltr- (z něm. *Schalter* ‚to, čím se řadí‘) + -páka; ČES, s. 684

vekslklacek – řadicí páka; složeno z veksl- (z něm. *Wechsel* ‚výměna, změna‘) + -klacek (metaforické pojmenování páky); ČES, s. 770

5.2.2 Domácí složeniny

bludimíra – rozbitá navigace; *blud-i-míra*; bludi- (odvozené od slovesa bloudit) + substantivem -míra (zřejmě odvozené od sousloví *míra bloudivosti*)

lesovoz – návěš pro přepravu dřeva; *les-o-voz*; základem složeniny je les- + -voz (ze slovesa vozit)

kolomrd – řidič zdržující provoz pomalou jízdou; první část tvořena substantivem kolo- + druhá část -mrd je přechýlené substantivum *mrdka* (vulgární, nadávka); SNČ, s. 270

konibus – návěs pro přepravu koní; *kon-i-bus*; základem složeniny koni- (od adjektiva koní) + doplněné substantivem -bus (autobus); SNČ, s. 81

uhlobaron – řidič vezoucí uhlí; *uhl-o-baron*; vznik spojením uhlo- (ze substantiva uhlí) a substantiva -baron (‘šlechtický titul’ z fr. *Baron* ‘baron’); ČES, s. 76

Mezi excerповané domácí složeniny patří i **derivační kompozita**, slovtvorný způsob při kterém dochází k tvorbě složenin prostřednictvím jak kompozice, tak derivace. Jak uvádí NESČ⁴ (2017) „*derivační kompozice dokládá, že derivace a kompozice spolu úzce souvisejí – většina afixů (zejména sufixů) je jim společná.*“ Následující kompozita jsou rozdělena podle třídění Mluvnice češtiny (1986, s. 462) dle povahy základu složených pojmenování. Objevuje se jedno kompozitum s atributivním syntagmatem ve svém základu a tři složeniny se syntagmatem verbálním.

čtyřkolka – auto s pohonem na všechna čtyři kola; základem je atributivní syntagma ‚čtyři kola‘; čtyř- + -kol- + -ka; přední člen je numerální, zadní člen je odvozený od substantiva *kolo* pomocí sufixu -ka

drtikolka – vůz značky Tatra typu 813; základem je verbální syntagma ‚drtit kola‘; drt- + -i- + -kol- + -ka; přední člen je verbální, zadní člen je odvozený od substantiva *kolo* pomocí sufixu -ka; přední a zadní člen je spojen pomocí spojovacího submorfu -i-

předoškrabka – vůz s pohonem na přední kola; základem je verbální syntagma ‚škrábat vpředu‘; před- + -o- + -škrab- + -ka; přední člen je adverbiální, zadní člen je odvozený od verba *škrábat* sufixem -ka a zároveň jsou obě části spojené submorfem -o-

zadohrabka – vůz s pohonem na zadní kola; základem je verbální syntagma ‚hrabat vzadu‘; zad- + -o- + -hrab- + -ka; přední člen je adverbiální a zadní člen je odvozen sufixací od slovesa *hrabat* pomocí přípony -ka, přičemž oba členy jsou spojeny submorfem -o-

5.2.3 Složeniny s oběma cizími komponenty

štauland – Německo; vzniklo spojením štau- (z něm. *Stau* ‚zácpa‘) + -land z něm. *Land* ‚země, stát‘; SNČ, s. 434

⁴ Ivana Bozděchová (2017): DERIVAČNÍ KOMPOZICE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: https://www.czechency.org/slovník/DERIVAČNÍ_KOMPOZICE.

kinderkamion – dodávka; spojení něm. kinder- ‚dětský‘ a -kamion (z fr. *camion* ‚kamion‘); ČES s. 287

5.3 ABREVIACE

Zkracování považuje Jaroslav Hubáček (1971, s. 21) za méně častý způsob pro utváření nových slangových pojmenování. Tento proces je založen na principu tvoření nových slov z několikaslovných sdružených pojmenování, přičemž je motivován univerbizací. Výsledkem abreviačního procesu jsou iniciálové zkratky, které se v analyzovaném materiálu nevyskytují, a slova zkratková, jejichž příklady jsou uvedeny níže.

Zkratková slova jsou dle Jaroslava Hubáčka hojněji zastoupena a vznikají za účelem imitace skutečných slov. Tvoří se jednak z počátečních hlásek jednotlivých členů, jednak z hláskových uskupení.

camrák – dodací list v mezinárodní přepravě; camr-, -ák, zkratkové slovo vzniklo ze zkratky CMR (*Convention de merchandises par route*) a přidáním přípony -ák; srov. SNČ s. 84

česan – řidič podniku ČSAD; čes-, -an, zkratkové slovo utvořeno z prvních dvou písmen zkratky ČSAD; srov. SNČ, s. 96

dafiš – vůz značky DAF; daf-, -iš; zkratkové slovo vzniklé z iniciálové zkratky DAF a přidáním sufixu -iš

mañas – vůz značky MAN; maň-, -as; zkratkové slovo vzniklo z iniciálové zkratky MAN a přidáním sufixu -as

síbíčko – vysílačka; síbí-, -čko; zkratkové slovo utvořeno ze zkratky CB (*Citizens Band*) [síbí], dotvořené příponou -čko

5.4 MECHANICKÉ KRÁCENÍ

Mechanické krácení je slovotvorný postup, který je pro slangismy typický. Stojí na rozmezí mezi utvářením nových pojmenování a využívání již utvořených pojmenování. Většinou se mechanické krácení týká pouze formy výrazu a slovní význam není změněn, přičemž může být modifikován (1971, s. 28).

bundeska – silnice III. třídy; bundes-, -ka, vzniklo zkrácením něm. *Bundesautobahn* ‚dálnice‘ a přidáním přípony -ka

karbec – karburátor; karb-, -ec, vzniklo zkrácením karburátor a přidáním přípony -ec; srov. SNČ s. 198

rencek – vůz značky Renault; ren-, -cek, vzniklo zkrácením vlastního názvu Renault a přidáním přípony -cek; srov. SNČ s. 368

Šebík – hraniční přechod Hora Svatého Šebestiána; šeb-, -ík, vzniklo zkrácením části názvu Šebestián a přidáním přípony -ík

dispont – dispečer; disp-, -ont, vzniklo zkrácením slova disponent ‚zaměstnanec mající omezenou plnou moc k zastupování ředitele‘, odebráním souhlásek -ne-; srov. ASCS s. 171

5.5 PŘEKRUČOVÁNÍ

Podobně jako mechanické krácení, i překrucování je typickým slangovým slovtvorným postupem. Spočívá v rozmanitém přetváření či upravování jednotlivých pojmenování za účelem zvukového zvýraznění, jazykové hravosti, dvojsmyslnosti či vyjádření humoru (Hubáček, 1971, s. 29). Nejčastěji se ve slovní zásobě řidičů objevují překroucená pojmenování pro názvy vozů.

bramborák – vůz značky BMW, překrouceno ze slangového pojmenování bavorák; srov. SNČ s. 59

česnek – řidič podniku ČSAD; vzniklo obměnou zkratkového slova *Česan* (viz kapitola 5.3)

Iveta – vůz značky IVECO; vzniklo z prvních tří písmen zkratky IVECO a překroucením v *Iveta*

líza – vůz značky LIAZ; vzniklo překroucením zkratky LIAZ (*Liberecké automobilové závody*)

skanča – vůz značky Scania; vzniklo nahrazením hlásky -c- za -k- a přidáním přípony -ča

5.6 METAFORIZACE

Metaforické přenášení významu je velmi frekventovaným a produktivním onomaziologickým postupem pro obohacování slovní zásoby. Pojmenování vznikají za účelem označení nových pojmů, u nichž je zřejmá podobnost s pojmem jiným, nebo jako potřeba vyjádření expresivity, přičemž se užívá zejména běžných pojmenování v obecné češtině. Metafora slouží také pro pojmenování věcná v případě, kdy v daném prostředí chybí jednoslovný a výstižný název.

V mluvě profesionálních řidičů jsou hojně zastoupena metaforická pojmenování, přičemž některá mají i podobu víceslovnou. V níže uvedených příkladech jsou onomaziologickými příznaky podobnost ve vzhledu, ve specifickém znaku, ve stejném zbarvení, v tvaru, ve zvuku či podobnost vyplývající z podobné činnosti. U těchto pojmenování se vyskytují příznaky expresivity a humoru (Hubáček, 1971, s. 30).

Vyskytuje se několik pojmenování pro příslušníky policie, která jsou ve většině případů motivována potřebou citového vyjádření:

bagančata – příslušníci německé policie; metaforický přenos na člověka (pojmenování *baganče* pochází z maď. ‚těžká vojenská nebo pracovní bota‘); srov. ASCS s. 88

bagouni – příslušníci německé policie; zřejmě metaforický přenos na základě vnější podobnosti, potřeba vyjádření citové nelibosti (pojmenování *bagoun* pochází z maď. ‚chovné prase‘; v přeneseném významu na člověka znamená ‚velmi tlustý člověk, tlust’och‘); srov. ASCS s. 88

bagety – příslušníci francouzské policie; metaforický přenos na člověka (pojmenování *bageta* pochází z fr. *baquette* ‚francouzský bílý chléb úzkého a protáhlého tvaru‘); srov. ČES s. 70

borůvka – příslušník rakouské policie; metaforický přenos na základě podobnosti v barvě; součástí uniformy příslušníka rakouské policie je baret fialové barvy

čert – příslušník policie; metaforický přenos na základě vlastnosti vyplývající z obdobné činnosti; brněn. ‚policista‘; srov. SNČ s. 95

vosa – příslušník britské policie; metaforický přenos na základě podobnosti ve vzhledu; služební vozy britské policie jsou polepeny pruhy žluté barvy

Dále jsou uvedeny některé příklady pojmenování na základě metaforického přenosu:

bedna – návěs s pevnými bočnicemi; metaforický přenos na základě podobnosti v tvaru

chcanka – kapalina AdBlue; metaforický přenos na základě podobnosti určitého znaku; kapalina AdBlue je kapalný čirý roztok, jehož složkou je umělá automobilová močovina

koláč – volant; metaforický přenos na základě podobnosti v tvaru; srov. SNČ s. 212

naháč – tahač; metaforický přenos na základě podobnosti ve vzhledu; přenesené od *naháč* ‚ nahý člověk‘; pojmenování označuje tahač bez zapřáhnutého přípojného vozidla; srov. SSJČ

shrek – tahač se zpětnými kamerami; metaforický přenos na základě podobnosti ve vzhledu; pojmenování na základě podobnosti tahače, se zpětnými kamerami místo zpětných zrcátek, s animovanou pohádkovou postavou Shrek [šrek], která má krátké uši

šnek – řidič zdržující provoz svou pomalou jízdou; metaforický přenos na základě vlastnosti vyplývající z podobné činnosti; taktéž ve významu ‚pomalý člověk‘; srov. SNČ s. 424

trubka – klakson; metaforický přenos na základě zvukové podobnosti

Zvláštním typem metaforizace je apelativizace proprií, což je proces, při kterém se z vlastního jména stává jméno obecné na základě podobných vlastností. Apelativizace se uplatňuje také u metonymie, avšak takové příklady se v sebraném materiálu nevyskytují. Níže jsou uvedeny příklady metaforické apelativizace. (Hladká, 1995, s. 99)

helmut – vůz značky Mercedes Benz; pojmenování vzniklo z vlastního jména německého původu Helmut

jacek – řidič polské národnosti; pojmenování vzniklo z polského křestního jména Jacek

kryšot – příslušník francouzské policie; pojmenování vzniklo z vlastního jména filmové postavy četníka Ludovica Cruchota [*ludovika krišota*]

otík – spolujezdec; pojmenování vzniklo podle vlastního jména filmové postavy Otíka z filmu Vesničko má středisková (1985)

5.7 METONYMIZACE

Metonymické přenášení slovního významu je méně častým způsobem pro tvoření slangových pojmenování. Jak uvádí Jaroslav Hubáček (1971, s. 35) tato pojmenování „zde vznikají na základě přenesení slova na jinou věc nebo představu, která s věcí nebo představou věcně souvisí nebo s ní má spojitost.“ Metonymická pojmenování nemají takový příznak expresivity jako pojmenování metaforická, jelikož hlavní motivací metonymizace je snaha o stručné vyjádření.

bejk - model vozu značky Tatra 815 sloužící pro přepravu těžkého nákladu

bloček – pokuta; srov. SNČ s. 68

chlívek – parkovací místo

pudřenka – cisterna pro převoz sypkých materiálů

ruksak – dodávka (pojmenování ruksak pochází z něm. *Rucksack* ‚batoh‘; srov. ČES s. 605)

slepice – vůz značky Scania (podle symbolu orla ve znaku)

svářeč – řidič v protisměru oslňující dálkovými světly

želva – rychlostní stupeň určen k pomalému přejíždění

žolík – nelegální karta do tachografu (užívá se v případě, že řidič dosáhl maximální povolené doby jízdního úkonu na své kartě v tachografu)

Zvláštním typem metonymie je synekdocha, kdy se pojmenování části přenáší na celek nebo opačně, pojmenování celku přenáší na část. V excerpovaném materiálu se vyskytují příklady synekdochy pars pro toto (část za celek). (Hladká, 1995, s. 99)

čočka – úsekový radar

pumpička – překážející cyklista

5.8 TVOŘENÍ VÍCESLOVNÝCH POJMENOVÁNÍ

K obohacování slovní zásoby dochází také prostřednictvím tvoření sdružených pojmenování a frazeologismů. Východiskem pro tvoření víceslovných pojmenování jsou

různé názvy, kterým víceslovné výrazy přidávají nový význam. Podle Jaroslava Hubáčka (1971, s. 38) nemají sousloví ve slangu velké zastoupení, stejně tak frazeologismy, jež se od sousloví liší tím, že základem frazeologické struktury je sloveso. Pro obě kategorie víceslovných pojmenování platí, že motivací pro tvoření je především potřeba pojmenování věcného.

Sousloví se v sebraném materiálu příliš nevyskytují. U následujících příkladů dochází také k přenesení významu na základě metaforizace či metonymizace.

bílá nemoc – strach z jízdy na zasněžené vozovce, metaforizace

dárce orgánů – motorkář jedoucí vysokou rychlostí, metonymizace

holandská sekačka – vůz značky DAF, metaforizace

kontrola malátnosti – noční telefonát kolegovi (prevence mikrospánku), metaforizace

kozí stezka – klikatá silnice, metaforizace

kulatá lopata – volant, metonymizace

Frazeologismy, podobně jako sousloví, nejsou v analyzovaném materiálu výrazně zastoupeny. Objevují se výrazy jako například jet na prasáka, jet pilu, jet kolem komína nebo počítat zuby.

5.9 UNIVERBIZACE

Jedná se o proměnu víceslovného pojmenování v jednoslovné za účelem jazykové úspornosti, která je právě u profesionálních řidičů vzhledem k časové vytíženosti důležitá při komunikaci. Dochází tedy k úpravě již hotových pojmenování a to nejčastěji prostřednictvím derivace. Podle NESČ⁵ (2017) jsou „*univerbáty úspornější, lépe se skloňují a jsou vhodnějším východiskem pro derivaci nežli víceslovná pojmenování.*“

Uvedená pojmenování byla univerbizována prostřednictvím derivace, nejčastěji pomocí sufixů -ka a -ák. Objevují se také některé, u kterých univerbizace proběhla na základě přejímání, metaforizace či metonymizace.

⁵ Zdeňka Hladká (2017): UNIVERBIZACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/UNIVERBIZACE>

eurovka – eurová paleta, eurov-, -ka

funglovka – fungl nové vozidlo, fungl-, -ovka (fungl pochází z něm. *funke* ‚nový jako třpytivý hřebík‘; srov. ČES, s. 198)

chlad'ák – chladicí návěs, chlad'-, -ák

klad'ák – klanicový návěs, klad'-, -ák

klepačka – klepací podlaha, klepač-, -ka

kulat'ák – kulatý objezd, kulat'-, -ák

lešt'enka – leštěné vozidlo, leštěn-, -ka

metla – metalická barva, metl-, -a; srov. SNČ s. 262

palubka – palubní deska, palub-, -ka

pravostranka – pravostranné řízení, pravostrann-, -ka

profesák – profesní průkaz, profes-, -ák

ručka – ruční brzda, ruč-, -ka; srov. SNČ s. 376

stabilka – stabilní přeprava, stabil-, -ka

tupláky – tuplovaná kola, tupl-, -áky (tuplovaný pochází z něm. *Doppel-* ‚dvoj-‘, přes fr. *double* ‚dvojí‘ z lat. *duplex*; srov. SNČ s. 461)

uloženka – uložené vozidlo, uložen-, -ka

vodník – vodní topení, vodn-, -ík

5.10 PŘEJÍMÁNÍ

Jaroslav Hubáček (1971) považuje přejímání za slovo tvorný postup, který je produktivně omezený. V dnešní době však pozorujeme přesný opak, jelikož se do naší slovní zásoby dostávají slova přejímaná, zejména z angličtiny. Na základě excerpovaného materiálu lze konstatovat, že mluva profesionálních řidičů je velmi bohatá v oblasti slov přejatých hlavně z němčiny, ale i z jiných jazyků.

Autor uvádí, že důvodem pro přejímání slov z cizích jazyků je například potřeba užívání terminologie, která nemá svůj domácí ekvivalent nebo „*snaha po zachování pojmů*“

specifických v určitém prostředí nebo v určitém národě.“ (1971, s. 39) Dále podotýká, že dochází k úpravě přejatých slangových slov a přizpůsobení slovům domácím.

V mluvě profesionálních řidičů se nejčastěji vyskytují přejímky z němčiny:

firhánky – závěsy; z něm. *Vorhang* ‚závěs‘; srov. SNČ, s. 136

kastle – karosérie; z něm. *Kasten* ‚bedna, truhla, schránka‘; srov. SNČ s. 200

kvalt – rychlostní stupeň; z něm. *Gewalt* ‚násilí, moc‘, dnešní význam zřejmě pod vlivem ‚kvapit, kvačit‘; srov. ČES s. 359, SNČ s. 235

laufceti – dokument celní kontroly; z něm. *Laufzettel* ‚průvodka‘

lífršajn – dodací list; z něm. *Lieferschein* ‚dodací list‘

lígr – návěs; přesměknutí z něm. *Riegel* ‚zástrčka, závora‘; srov. SNČ s. 245

pangejt – příkop; přes něm. *Bankett* ‚krajnice‘, z fr. *banquette* ‚ochranný násep, lavička‘, což je zdobnělé *banc* ‚lavice‘; srov. ČES s. 490

rudlík – stohovací vozík; zdobnělý výraz *rudl* ‚dvoukolý ruční vozík na přepravu zboží‘; podle SSJČ z něm. nejasného původu; srov. ASCS s. 669

šáde – vůz značky Škoda, žertovné pojmenování, z něm. *Schade* ‚škoda‘; srov. SNČ s. 407

šaltpauza – přestávka za účelem výměny řidičů; z něm. hovor. *Schaltpause* – ve stejném významu *schalten* ‚přepnout‘ a *Pause* ‚přestávka‘; srov. SNČ s. 409

šíbr – střešní okno; z něm. *Schieber* ‚něco posuvného‘; srov. SNČ s. 413

špéra – samosvorný diferenciál; srov. *špera* ‚zarážka‘; srov. SNČ s. 428, z něm. *Sperre* ‚bariéra, závora‘

špígl – zpětné zrcátko; srov. *špígl* ‚sazební zrcadlo‘; srov. SNČ s. 428; z něm. *Spiegel* ‚zrcátko‘

špůr – kolona; z něm. *Spur* ‚stopa, jízdní pruh‘; srov. ‚špura‘ SNČ s. 431

vercajk – náradí; z něm. *Werkzeug* – ve stejném významu *Werk* ‚práce‘ a *Zeug* ‚náradí‘; srov. ČES s. 773

Pro přejímaná slova je typické, že se často k zvukově upravenému cizímu základu přidá česká odvozovací přípona. V takových případech se poté přejímání slov přibližuje k vlastnímu tvoření, tedy odvozování. (Hubáček, 1971, s. 39) U následujících německých přejímek došlo k přidání českých odvozovacích přípon (-a, -na, -ka) a u některých došlo i k zvukovému upravení cizího základu.

fůra – náklad; ze střhn. *vuore* ‚povoz, náklad na voze‘, souvislost s něm. *fahren* ‚jet‘ a *führen* ‚vést, vézt‘; srov. ČES s. 198, SNČ s. 148

haupna – kapota; z něm. *Haube* ‚kapota auta‘; srov. SNČ s. 164

korba – návěs; z it. *corba* ‚koš‘ možná přes něm. *Korb* ‚koš‘; srov. ČES s. 300

kurtna – popruh pro zajištění nákladu; z něm. *Gurt* ‚pás‘, méně frekventovaná varianta slova kurta; srov. SNČ s. 233

lejta – cisterna; z něm. *Leite* ‚velký sud určený zejména na dopravu hroznů a ryb‘; srov. SNČ s. 243

lochna – díra; z něm. *Loch* ‚díra‘; srov. SNČ s. 247

ráčna – ruční brzda; z něm. *Ratsche* ‚řehťacka‘ – *ratschen* ‚pracovat s řehťackou‘; srov. SNČ s. 362

rajfka – pneumatika; z něm. *Reifen* ‚pneumatika‘

raštetka – parkoviště s restaurací; z něm. *Raststätte* ‚dálniční odpočívadlo‘

sajtna – bočnice; z něm. *Seite* ‚strana‘; srov. SNČ s. 381

šlajfa – brzda; z něm. *Schleife* ‚brzda‘; srov. SNČ s. 417

štauka – kolona; z něm. *Stau* ‚dopravní zácpa‘; srov. SNČ s. 434

V excerpovaném materiálu se také vyskytla přejímaná slova z turečtiny (bakšiš), francouzštiny (bordura, plato, šasí) a ruštiny (puťovka). Dále pojmenování *kotáry* pocházející z maďarštiny, které řidiči při vyjadřování neskloňují a používají ho ve spojení se slovesem *jet* (jet přes kotáry).

bakšiš – úplatek celníkovi; přes tur. a ar. z per. *bahšiš* ‚dar‘ od *bahšiden* ‚dávat‘; srov. ČES s. 71

bordura – záclonka; z fr. hovor. ‚obruba, lem, ozdobný okraj tkanin‘; srov. ASCS s. 110

kotáry – silnice III. třídy; ze slov. *chotár*, tam z maď.; srov. ASCS s. 314

plato – návěs bez bočnic; z fr. *plateau* ‚rovina ‚plošina‘; srov. ASCS s. 595

put'ovka – cestovní příkaz; z rus. *nyměvka* [putyovka] ‚cestovní příkaz‘; srov. SSJČ

šasí – podvozek; z fr. *châssis* ‚podvozek ‚šasi‘; srov. ČES s. 685

ZÁVĚR

Předložená bakalářská práce se zaměřila na jazykovou analýzu mluvy profesionálních řidičů v kamionové dopravě. Ačkoli se některé výrazy dostávají do obecného užívání, stále lze sledovat velmi rozmanité názvy specifické právě pro řidiče z povolání. Cílem práce bylo zaznamenat specifické výrazy této skupiny a přispět tak dílčí sondou k výzkumu nespisovné češtiny.

První kapitola práce se zaměřila na rozvrstvení národního jazyka a vymezila spisovnou a nespisovnou češtinu. Dále se věnuje slovní zásobě češtiny a jejím změnám. Nejčastěji se slovní zásoba češtiny mění prostřednictvím tvoření nových slov a v současné době také přejímáním. Mimo to dochází k sémantickým změnám již existujících slov, čímž vznikají jejich nové významy. V další kapitole jsme představili některé koncepce sociolektů, zaměřili jsme se zejména na to, zda vycházejí z trichotomického či dichotomického rozdělení a následně jsme provedli komparaci jednotlivých pojetí. V této práci se přikláníme k dichotomickému pojetí sociolektu, stejně jako Jaroslav Hubáček, Jaroslav Suk i Josef Václav Bečka. Jako jediná z představených koncepcí se k trichotomickému rozdělení přiklání Marie Čechová, která považuje za samostatný druh sociolektu profesní mluvu. Dichotomické pojetí profesní mluvu zařazuje jako druh slangu vedle zájmového.

V praktické části, jež vychází z pečlivého prostudování odborné literatury, jsme excerpaný jazykový materiál podrobili nejprve analýze sémantické, přičemž jsou jednotlivé výrazy rozděleny do významových kategorií (například pro pojmenování osob a příslušníků policie, pojmenování vozidel a tahačů, přípojných vozidel a zařízení či silnic a míst). Na základě poznatků z publikace Jaroslava Hubáčka *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů* (1971) jsme výrazivo dále analyzovali z pohledu slovo tvorného, a zároveň byly zohledněny kategorie transformační a transpoziční.

Kategorie transformační zahrnovala výrazy, které byly utvořeny derivací, kompozicí, abreviací a také mechanickým krácením a překrucováním, které stojí na pomezí mezi uvedenými kategoriemi pojmenovávacích postupů. Při odvozování rozlišujeme tři onomaziologické kategorie. Kromě kategorie modifikační, pro kterou se v excerpaném materiálu nevyskytl žádný příslušný výraz, jsme získali několik odvozených substantiv v kategorii mutační a transpoziční, které byly nejčastěji derivovány prostřednictvím sufixu *-ák* (*courák, dobytčák, šmatlák*). Slovesa jsou v porovnání se substantivy

zastoupena v menší míře. Vyskytují se verba odvozená pomocí předpon, například prefixem *za-* (*zakufrovat*, *zašlajfovát*), které jsou přidány k adaptovanému tvaru cizího slovesa. Jejich význam se opírá o Slovník nespisovné češtiny (2020).

Produktivním postupem v mluvě profesionálních řidičů je i kompozice. Vyskytují se složeniny jak s oběma domácími (*konibus*, *lesovoz*) či s oběma cizími komponenty (*štauland*, *kinderkamion*), tak i hybridní kompozita (*fofrklacek*, *šaltrpáka*). Mezi domácími kompozity nalezneme rovněž tzv. derivační kompozita, u nichž došlo nejen k postupu kompozičnímu, ale i derivačnímu (*drtikolka*, *předoškrabka*). Dále byly analyzovány výrazy vzniklé abreviací. Jaroslav Hubáček považuje tento postup za méně produktivní při utváření slangových pojmenování a ani v této práci se jich nevyskytuje velké množství. Zkracováním vznikají iniciálové zkratky, které v práci nebyly doloženy, a dále zkratková slova (*česan*, *dafiš*, *síbičko*).

Jak již bylo zmíněno, na pomezí transformační a transpoziční kategorie stojí mechanické krácení a překrucování. Oba tyto postupy využívají pojmenování v jazyce již existující. U mechanického překrucování je snaha o kratší a zvukově zjednodušenou variantu pojmenování (*bundeska*, *karbec*), přičemž u překrucování je motivací zejména snaha o vyjádření humoru či jazykové hravosti (*bramborák*, *liza*).

Druhá kategorie onomaziologických postupů zahrnuje pojmenování vzniklá prostřednictvím výrazů v jazyce již existujících. Kromě slov utvořených na základě metaforického a metonymického přenosu jsou zde zastoupena i víceslovná pojmenování, přejímání a univerbizace. Sémantické tvoření (metaforizace a metonymizace) je v práci hojně uplatňováno. Jaroslav Hubáček označuje tento způsob rozšiřování slovní zásoby za produktivní, což potvrzuje i četnost excerpovaných metaforických pojmenování. U výrazů metaforických je příznačná snaha po citovém vyjádření, což lze sledovat například u několika pojmenování pro policisty (*bagančata*, *bagouni*, *čerti*). Zvláštním typem metaforizace je apelativizace proprií, jejíž motivací je snaha o humornost (*kryšot*, *otík*). Lze sledovat několik příkladů metonymizace, jež nenesou takový příznak expresivity jako pojmenování metaforická (*chlívek*, *svářeč*). Zvláštním typem metonymie je synekdocha a taktéž je v jazykovém materiálu zastoupena (*čočka*, *pumpička*).

K obohacení slovní zásoby také přispívá tvoření víceslovných pojmenování. Kromě sousloví (*bílá nemoc*) a frazeologismů (*jet na prasáka*) byly analyzovány i univerbizáty.

Jedná se o vytvoření jednoslovného výrazu za účelem jazykové úspornosti, která je právě pro profesionální řidiče příznačná (*chlad'ák, klad'ák, dobytčák*).

Pojmenovací postup přejímání je v mluvě profesionálních řidičů hojně zastoupen. V excerpovaném materiálu se vyskytují výrazy přejaté zejména z němčiny, ale také z angličtiny, francouzštiny, ruštiny, maďarštiny nebo turečtiny. Při vlastní analýze jsme pracovali s řadou odborných slovníků zejména se Slovníkem nespisovné češtiny (2020) a Českým etymologickým slovníkem (2015).

V závěru práce byl sestaven přehledný abecedně řazený slovník, který obsahuje 207 slovníkových hesel a sestává nejen ze substantiv, ale také z frazeologismů a sousloví. U každého hesla je uveden taktéž význam.

Mluva řidičů obsahuje zejména výrazy, jež mají příznak jazykové úspornosti. V představeném lexiku byla nejhojněji zastoupena slova přejatá a výrazy vzniklé sémantickým posunem. Excerpovaný materiál je velmi rozmanitý, často expresivní a dokazuje jazykovou hravost příslušníků této profesní skupiny. Některé jazykové prostředky se postupně dostávají i do běžné mluvy, stále však lze pozorovat velké množství těch, které jsou typické pro skupinu profesionálních řidičů, a proto lze jejich mluvu považovat právě za slang profesní.

Předložená bakalářská práce zcela jistě nepředkládá komplexní slovník, ale prvotní snahou bylo přispět alespoň dílčím subkorpusem k výzkumu českých sociolektů. Téma je natolik široké, že nabízí prostor pro další jazykové analýzy (pozornost by si zasloužila například frazeologie nebo motivace pojmenování vzniklých sémantickým tvořením). Materiál by se kromě sociálních sítí dal získat například prostřednictvím přímých strukturovaných rozhovorů s řidiči různých věkových kategorií nebo se zaměstnanci firem v jednotlivých částech České republiky.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní publikace

ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 3. vyd. Praha: SPN, 2011. ISBN 978-80-7235-413-9.

DOKULIL, Miloš. *Mluvnice češtiny*. 1. vyd. Praha: Academia, 1986.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

HAVRÁNEK, Bohuslav a JEDLIČKA, Alois. *Česká mluvnice*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981.

HLADKÁ, Zdeňka. *Lexikologie*. In: GREPL, Miroslav. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. ISBN 80-710-6134-4.

HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. 2. vyd. Ostrava: Profil, 1971.

KOPŘIVOVÁ, Marie. *Lexikologie*. In: CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1743-5.

SUK, Jaroslav. *O sbírání a studiu slangu v praxi*. In: MALIŠ, Otakar a MACHOVÁ, Svatava. *Současný český jazyk: lexikologie*. Praha: Karolinum, 1997, s. 7. ISBN 80-7184-222-2.

ŠULC, Michal. *Tvoření slov*. In: CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1743-5.

Slovníky

HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1988.

HUGO, Jan a kol. *Slovník nespisovné češtiny*. 3. rozšířené vyd. Praha: MAXFORD, 2009. ISBN 978-80-7345-198-1.

HUGO, Jan a kol. *Slovník nespisovné češtiny*. 4. rozšířené vyd. Praha: MAXFORD, 2020. ISBN 978-80-7345-647-4.

KRAUS, Jiří. *Akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0607-9.

Německo-český, česko-německý velký slovník: [--nejen pro překladatele], 2008. 2. vyd. Brno: Lingea. ISBN 978-80-87062-33-3.

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník. 3. vyd. Voznice: LEDA, 2015. ISBN 978-80-7335-393-3.*

SUK, Jaroslav. *Několik slangových slovníků: současný český kriminální slang, slang chartistů, slang profesionálních řidičů, slang teplárenských zaměstnanců, vojenský slang. Praha: Inverze, 1993. ISBN 80-900632-9-2.*

Hesla v online slovnících

BOZDĚCHOVÁ, Ivana et. al. *Derivační kompozice. In: CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DERIVA%C4%8CN%C3%8D%20KOMPOZICE>*

HLADKÁ, Zdeňka et. al. *Univerbizace. In: CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/UNIVERBIZACE>.*

KRČMOVÁ, Marie a CHLOUPEK, Jan et. al. *Národní jazyk. In: CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/N%C3%81RODN%C3%8D%20JAZYK>.*

Příspěvky ve sbornících

BEČKA, Josef Václav. *Slang a diferenciacie v běžné mluvené řeči. In: Sborník přednášek z III. konference o slangu a argotu v Plzni 24. – 27. ledna 1984. Plzeň: Pedagogická fakulta v Plzni, Katedra filologie, 1987, s. 4 – 10.*

HUBÁČEK, Jaroslav. *K vnitřní diferenciaci slangu. In: Sborník přednášek z III. konference o slangu a argotu v Plzni 24. – 27. ledna 1984. Plzeň: Pedagogická fakulta v Plzni, Katedra filologie, 1987, s. 12–18.*

JANOVEC, Ladislav. *Vybrané slovtvorné postupy v současných českých sociolektech. In: Sociolekty v různých sférách komunikace. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2023. ISBN 978-80-261-1193-1.*

Online zdroje

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ. *Slovník spisovného jazyka českého* [online].
Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?db=ssjc>.

Články v časopisech

SLÁDEK ANTALOVSKÁ, Kateřina. *Dějiny výzkumu slangu a argotu u nás*. Acta
Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni. 2010, roč. 3. ISSN 1802-0364
Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/handle/11025/6435>.

Dostupnost zmíněných online zdrojů byla zkontrolována k datu 28. 4. 2024.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Slovník řídičské mluvy

Příloha č. 2: Ukázka příspěvku zveřejněného ve facebookových skupinách

PŘÍLOHY

Slovník

Následující Slovník řidičské mluvy byl sestaven na základě excerptovaného jazykového materiálu a slova, jež jsou v něm uvedena, zachovávají svou původní podobu, kterou uvedli přispěvatelé na sociální síti Facebook.

Obsahuje 207 slovníkových hesel, která běžně užívají řidiči z povolání, zejména v kamionové dopravě. Jsou řazena abecedně a platí pro ně následující struktura:

- hesla ve slovníku jsou zvýrazněna tučně
- u substantiv je uvedena koncovka genitivu a gramatický rod, přičemž všechna jsou ve tvaru nominativu singuláru; příslušná hesla obsahují informaci o tom, zda je slovníkové heslo neskloňné či pomnožné
- verba mají tvar infinitivu a je u nich uvedena kategorie vidu
- u hesla je uveden výklad významu
- jestliže má výraz i další synonymní variantu je uvedena na konci slovníkového hesla
- začátek slovníku obsahuje seznam užitých slovníkových zkratk

SEZNAM SLOVNÍKOVÝCH ZKRATEK

<i>dok.</i>	dokonavé
<i>fraz.</i>	frazeologismus
<i>m.</i>	mužský rod
<i>ned.</i>	nedokonavé
<i>neskl.</i>	nesklonné
<i>pomn.</i>	pomnožné
<i>s.</i>	střední rod
<i>sdruž.</i>	sdružené pojmenování
<i>ž.</i>	ženský rod

SLOVNÍK ŘIDIČSKÉ MLUVY

A

almara, -y, ž., převodovka

aviatik, -a, m., řidič vozu značky Avie

B

bagančata, pomn., příslušníci německé policie; rovněž: *bagouni*

bagety, pomn., příslušníci francouzské policie policie, rovněž: *kryšot*

bagouni, pomn., příslušník německé policie, rovněž: *bagančata*

bakšiš, -e, m., úplatek celníkovi, rovněž: *fito*

bečka, -y, ž., cisterna, rovněž: *čutora, jitrnice, lejta*

bedna, -y, ž., typ návěsu, který má pevné bočnice

bejk, -a, m., model vozu značky Tatra 815 (slouží pro přepravu těžkého nákladu)

benešák, -a, m., překážející cyklista, rovněž: *cyklozmrđ, pumpička*

bílá nemoc, sdruž., strach z jízdy na zasněžené vozovce

bloček, -u, m., pokuta

bludimíra, -y, ž., rozbitá navigace

bordura, -y, ž., záclonka

borůvka, -y, m., příslušník rakouské policie

bouda, -y, ž., kabina vozu

bramborák, -a, m., vůz značky BMW

budík, -u, m., přístroj na palubní desce

bufajzl, -a, m., nezávislé topení, rovněž: *bufík*

bufík, -a, m., nezávislé topení, rovněž: *bufajzl*

bundeska, -y, ž. silnice III. třídy

C

camrák, -u, m., dodací list v mezinárodní přepravě

cirkus, -u, m., přezdobený interiér tahače

courák, -a, m., přívěs

cyklozmrđ, -a, m., překázející cyklista, rovněž: *benešák*, *pumpička*

Č

čára, -y, ž., mezinárodní hranice

čert, -a, m., příslušník policie

česnek, -a, m., řidič podniku ČSAD, rovněž: *česan*

česan, -a, m., řidič podniku ČSAD, rovněž: *česnek*

čočka, -y, ž., úsekový radar, rovněž: *mikrovlňka*

čtyřkolka, -y, ž., auto s pohonem na všechna čtyři kola

čuba, -y, ž., přípojné zařízení vleku

čutora, -y, ž., cisterna, rovněž: *bečka*, *jitrnice*, *lejta*

D

dafiš, -e, m., vůz značky DAF

dárce orgánů, fraz., motorkář jedoucí vysokou rychlostí

dát koňům pít, fraz., sešlápnout plný plyn, rovněž: *prošlápnout podlahu*, *zatopit*

dát papíry do čistírny, fraz., pozbyt řídičské oprávnění

dát plný rejđ, fraz., maximálně otočit kola

dát si kladívkem, fraz., hovořit o práci mimo pracovní dobu

dispont, -a, m., dispečer

dobytčák, -u, m., návěs pro přepravu hospodářských zvířat

doly, neskl., pomocný podvozek

drandit, ned., jezdit

drtikolka, -y, ž., vůz značky Tatra typu 813

E

eurovka, -y, ž., europaleta

F

firháňky, neskl., závěsy

fíto, -a, s., úplatek celníkovi, rovněž: *bakšiš*

fofrklacek, -u, m., řadicí páka, rovněž: *klacek, šaltrpáka, vekslklacek*

frigo, -a, s., návěs na přepravu chlazeného zboží, rovněž: *chlad'ák*

funglovka, -y, ž., nové vozidlo, rovněž: *leštěnka*

fůra, -y, ž., náklad

H

haupna, -y, ž., kapota

helmut, -a, m., vůz značky Mercedes Benz rovněž: *med'ák*

hloubina, -y, ž., návěs pro přepravu těžkých vozidel

holandská sekačka, sdruž., vůz značky DAF

holubník, -u, m., část kabiny určená pro přespání

hrnek, -u, m., válec

hruška, -y, ž., návěs pro přepravu asfaltu

CH

chcanka, -y, ž., kapalina Adblue

chlad'ák, -u, m., návěs na přepravu chlazeného zboží, rovněž: *frigo*

chlívek, -u, m., parkovací místo

chytit šmíra, fraz., smykovat

chytit kačera, fraz., zapřáhnout vlek

I

Iveta, -y, ž., vůz značky IVECO

J

jacek, -a, m., řidič polské národnosti, rovněž: *pšonek*

jedenáctka, -y, ž., povinná přestávka

jet na plac, fraz., ukončit jízdu

jet na prasáka, fraz. nepřizpůsobovat jízdu dopravním předpisům, rovněž: *jet pilu*

jet na sólo, fraz. řídit tahač bez návěsu

jet pilu, fraz. nepřizpůsobovat jízdu dopravním předpisům, rovněž: *jet na prasáka*

jet přes třináctku, fraz., jet po silnici číslo 13 v okrese Chomutov

jet s plachtou, fraz., jet s návěsem s plachtovými bočnicemi

jet kolem komína, fraz., jet krátkou trasu

jitrnice, -e, ž., cisterna, rovněž: *bečka, čutora, lejta*

jumbo, -a, s., velkoprostorový návěs

K

karbec, -u, m., karburátor

kastle, -e, ž., karosérie

kerhák, -u, m., závěr bočnic

kinderkamion, -u, m., dodávka, rovněž: *ruksak*

klacek, -u, ž., řadicí páka, rovněž: *fofrklacek, šaltrpáka, vekslklacek*

klad'ák, -u, s., klanicový návěs (pro přepravu dřeva), rovněž: *lesovoz*

klepačka, -y, ž., návěs s posuvnou podlahou

kobyła, -y, ž., tahač, rovněž: *koník, kozel, naháč*

koláč, -e, m., volant, rovněž: *kulatá lopata, preclík*

kolomrd, -a, m., řidič zdržující provoz svou pomalou jízdou, rovněž: *šnek*

konibus, -u, m., návěs pro přepravu koní

koník, -a, m., tahač, rovněž: *kobyła, kozel, naháč*

kontrola malátnosti, sdruž., noční telefonát kolegovi

korba, -y, ž., návěs, rovněž: *lígr*

kotáry, neskl., silnice III. třídy

kozel, -a, m., tahač, rovněž: *kobyła, koník, naháč*

kozí stezka, sdruž., klikatá silnice

krabičkář, -e, m., řidič dodávky

kroutit, ned., řídit

kryšot, -a, m., příslušník francouzské policie, rovněž: *bagety*

kulatá lopata, sdruž., volant, rovněž: *preclík, koláč*

kulat'ák, -u, m., kruhový objezd

kurtna, -y, ž., popruh pro zajištění nákladu

kvalt, -u, m., rychlostní stupeň

L

laufcetl, -u, m., dokument celní kontroly

lejta, -y, ž., cisterna, rovněž: *bečka, čutora, jitrnice*

lesovoz, -u, m., návěs pro přepravu dřeva, rovněž: *klad'ák*

leštěnka, -y, ž., nové vozidlo, rovněž: *funglovka*

lífršajn, -u, m., dodací list

lígr, -u, m., návěs, rovněž: *korba*

líza, -y, ž., vůz značky Liaz

lochna, -y, ž., díra

M

mañas, -e, m., vůz značky MAN

med'ák, -a, m., vůz značky Mercedes, rovněž: *helmut*

metla, -y, ž., metalická barva

mikrovlňka, -y, ž., úsekový radar, rovněž: *čočka*

mydlit, ned., jet rychle

N

naháč, -e, m., tahač, rovněž: *kobyła, koník, kozel*

nameldovat, dok., nahlásit příjezd

nazbrojit, dok., natankovat

necky, neskl. trajekt

netopýr, -a, m., řidič pracující v noci, rovněž: *večerníček*

O

otík, -a, m., spolujezdec

P

pakoš, -e, m., paletový koš

palubka, -y, ž., palubní deska

panenka, -y, ž., hydraulický hever

pangejt, -u, m., příkop

pažout, -a, m., vůz značky Peugeot

peršing, -u, m., návěs pro přepravu skla

plato, -a, s., návěs bez bočnic

počítat zuby, fraz., zařadit špatný rychlostní stupeň

podsvinče, -ete, s., vozidlo s hmotností do 7,5 tuny

poskákat si, dok., jet v koloně

pravostranka, -y, ž., vůz s pravostranným řízením

preclík, -u, m., volant, rovněž: *kulatá lopata, koláč*

profesák, -u, m., profesní průkaz

prošlápnout podlahu, fraz., sešlápnout plný plyn, rovněž: *dát koňům pít, zatopit*

předoškrabka, -y, ž., vůz s pohonem na přední kola

pšonek, -a, m., řidič polské národnosti, rovněž: *jacek*

pudřenka, -y, ž., cisterna pro prevoz sypkých materiálů

pumpička, -y, ž., překážející cyklista, rovněž: *benešák, cyklozmrđ*

put'ovka, -y, ž., cestovní příkaz

R

ráčna, -y, ž., ruční brzda, rovněž: *rokl, ručka, rukáv*

rajfka, -y, ž. pneumatika

raštetka, -y, ž., parkoviště s restaurací

rencek, -a, m., vůz značky Renault

rokl, -a, m., ruční brzda, rovněž: *ráčna, ručka, rukáv*

Rozvaděč, -e, m., hraniční přechod Rozvadov

ručka, -y, ž., ruční brzda, rovněž: *rokl, ráčna, rukáv*

rudlík, -u, m., stohovací vozík

ruka, -y, ž., hydraulické manipulační rameno

rukáv, -u, m., ruční brzda, rovněž: *rokl, ráčna, ručka*

ruksak, -u, m., dodávka, rovněž: *kinderkamion*

S

sajtna, -y, ž., bočnice

sběrák, -u, m., nakládka na více místech

sfouknout oči, fraz., zhasnout světla

shrek, -a, m., tahač se zpětnými kamerami

síbíčko, -a, s., vysílačka

skanča, -y, ž., vůz značky Scania, rovněž: *slepice*

slejka, -y, ž., opotřebovaná pneumatika

slepice, -e, ž., vůz značky Scania, rovněž: *skanča*

spínák, -u, m., řetěz spojující bočnice návěsu

stabilka, -y, ž., pravidelná přeprava

svářeč, -e, m., řidič v protisměru oslňující dálkovými světly

Š

šáde, neskl., vůz značky Škoda

šalingrad, -u, m., město Brno

šaltpauza, -y, ž., přestávka za účelem výměny řidičů

šaltrpáka, -y, ž., řadicí páka, rovněž: *fofrklacek, klacek, vekslklacek*

šasí, neskl., podvozek

Šebík, -u, m., hraniční přechod Hora Svatého Šebestiána

šibr, -u, m., střešní okno

šlajfa, -y, ž., brzda

šlajfovát, ned., brzdit

šmatlák, -a, m., zvedací náprava

šnek, -a, m., řidič zdržující provoz svou pomalou jízdou, rovněž: *kolomrd*

šofcovina, -y, ž., povolání řidič kamionu

šofec, -e, m., řidič

šoustka, -y, ž., úzká silnice

špéra, neskl., samosvorný diferenciál

špígl, -u, m., zpětné zrcátko

špûr, -u, m., kolona, rovněž: *štauka*

štauland, -u, m., Německo

štauka, -y, ž., kolona, rovněž: *špûr*

šušně, neskl., centy

T

táhnout se jak smrad, fraz., jet pomalu

točka, -y, ž., cesta s návratem ve stejný den

trhák, -u, m., klíč na kola

trubka, -y, ž., klakson

tupláky, neskl., dvoumontáž zadních kol

tykadla, neskl., zadní poziční světla

U

uhlobaron, -a, m., řidič vezoucí uhlí

uloženka, -y, ž., staré vozidlo s málo najetými kilometry

V

vana, -y, ž., sklápěcí návěs

večerníček, -a, m., řidič pracující v noci, rovněž: *netopýr*

veksklacek, -u, m., řadicí páka, rovněž: *fofrklacek, klacek, šaltrpáka*

vercajk, -u, m., nářadí

vodník, -a, m., nezávislé vodní topení

voňavka, -y, ž., udržované vozidlo

vorostovat, dok., prudce zrychlit

vosa, -y, ž., příslušník britské policie

vrčák, -u, m., parkoviště

vykydat, dok., vyložit náklad

Z

zadohrabka, -y, ž., vůz s pohonem na zadní kola

zakufrovat se, dok., ztratit se

zámožník, -a, m., příslušník celní správy

zašlajfovat, dok., prudce zabrzdit, rovněž: *zašlápnout*

zašlápnout, dok., prudce zabrzdit, rovněž: *zašlajfovat*

zatopit, dok., sešlápnout plný plyn, rovněž: *dát koňům pít, prošlápnout podlahu*

zrcadlo, -a, s., námraza na vozovce

Ž

želva, -y, ž., rychlostní stupeň určen k pomalému přejíždění

žolík, -a, s., nelegální karta do tachografu

žumpa, -y, ž., město La Jonquera ve Španělsku

Ukázka příspěvku zveřejněného ve facebookových skupinách

Marie Klímová
25. února 2023 · 🌐

Zdravím všechny řidiče,
jsem studentkou českého jazyka a literatury na JU v Českých Budějovicích a ve své bakalářské práci bych se ráda zaměřila na slang profesionálních řidičů, především kamioňáků. Chtěla bych Vás tedy požádat, zda byste mi věnovali pár minut Vašeho času a do komentářů mi napsali slova, která používáte mezi sebou.
Pokud Vás mohu poprosit, pište slova společně s vysvětlením, co daný výraz znamená. (např. stát na čáře = stát na státních hranicích)
Více informací ráda poskytnu v SZ.
Děkuji za Vaši ochotu! 😊

  43 135 komentářů

 To se mi líbí Okomentovat Poslat

Zašpérovat-ucpat, Bagouni nebo bagety- kontrolní orgán BAG (Bundesamt für Güterverkehr), courák-vlek, kurta-upínací pás, klacek-řadící páka, špígl-zrcátko, mezikus-řidič (lze kdykoliv vyměnit), gibáč-gütterbox,brejky (wechselbrück)- vyměna nástavba, ptačí budka-spací nástavba na kabinu (hlavně u malých aut), kinderkamion- malá auta většinou do 12 tun bez vleků, Křišoti- francouzský policajti.

51 t 5 ...

 Zobrazit všechny 2 odpovědi

Kulatá lopata - volant. Kozel - tahač. Na sólo - bez vleku. Jebarna - práce na nic.

51 t ...

Pudřenka-cisterna na sypké hmoty
Slepice-Scania
Hvězdolet,helmut-Mercedes
Kundolet-Renault
Haf-Daf
Cyklomrd, pumpička-cyklista
Kaštan-u autobusů se tak říká cestujícím
Kopr-kurevský odpor k práci

Kolejka- fronta na hranici
 Střídač- magnet, druhá karta
 Bakšiš- úplatek
 Bez ztráty kytičky - nic jsi nezaplatil
 Pojď na Istanbul - kanál 34
 Udělám fyto - bez komentáře 😊

51 t [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#) 4

↳ Zobrazit všechny 3 odpovědi

Čuba -Závěsné zařízení pro zapřažení vleku. Trubkáč -Návěs bez srchnovací střechy.
 Pérák -dnes už moc nepoužívané ale byl to návěs ,vlek nebo i tahač na pérech (Dnes je vše na vzduchových měchách)

51 t [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

Bukace-zabukovat,-zajistit na určitý čas a den lístek na trajekt nebo vlak tzv ROLA.

51 t [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

Ale třeba cajti benga (policie) švestky

51 t [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

Plato, návěs bez sajten a bez plachty. Frigo, chladirency návěs,. Klaustrofobiše kabine, mala kabina 😊. Necky, trajekt. Kozel, tahač. Kulatá lopata, volant. Slejky , ojeté gummy.

51 t [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#) [Upraveno](#) 2

Kvalt kastla 😊 převodovka

51 t [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

"...do komentářů mi napsali slova, která používáte mezi sebou. ".....poslední dobou by většina z toho byla vypípaná 😊

51 t [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

Kerhák - páka upínacího řetězu na bočnice (sajtny) , 😊

51 t [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#) 3

Bílá nemoc, borec, co se bojí jet na sněhu

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#) 6

Pičus= dispečer
 Jacek = polský řidič kamionu
 Somálec= řidič kamionu s východu co je v budoucím měsíci a více 😊

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#) 15

Zdravím . Také prispeju. PERSING nástavba na převoz tabulového skla. BEČKA.. silocisterna. CECEK ..spodní část silocisterny... TELEVIZE průhledná spojka hadice a silocisterny... CHCANKY.. mocovina AdBl přídavek k čištění motorových splodin ve výfuku

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#) 3

KOLOMRD nebo KINDERKAMION-malé auto oproti kamionu, např. váha 7,5t. Vezu svítky v MULDĚ, speciální návěs,kde rozděláš podlahu,a máš tam takové koryto,kde ti položí jeřábem svítek železa.Vezu PALETOVKU,vezu zboží, které je na euro paletách, většinou 33ks.MÁM V PIČI-nestřímám,a je mě to jedno. Musím to NAKRMIT-musím tankovat. Nemám CHCANCE-nemám ad-blue.Mám to zmrzlé na KAMENĚ-vezu zboží ve frigu a teplota je dokonalá-18'C.

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

2

Spíš z lesa odvoz dřeva: klaničák- klanicovy návěs či vlek
Budeš řetizkokovat - budeš muset nasadit řetězy
Bezrukač -odvozni souprava na odvoz dřeva bez hydraulické ruky
Dej to na točnu - dej to na začátek návěsů
Dej to na prdel - dej to na konec návěsů
Zavažu - zakurtuju
Dej ještě klacek - dej ještě kus(kladu)
Kozlík - sedačka na hydraulické ruce na její ovládání
Vagonovat - nakládat vagony dřevem
Těžký na diferak - přeložena zadní náprava
Zapni pracanty - zapni pracovní světla na soupravě ať je kolem ní v noci vidět

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

2

Putovka = Záznam řidiček o jízdě a nákladu (papír)

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

Dispečerka udělej rychlou 9ku z toho seru

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

7

Zobrazit všechny 3 odpovědi

Ve zkratce DE sleng: slovo warten=morgen

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

Nejaktivnější přispěvatel
Kunda - řidička osobáku, čurák - řidič osobáku.

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)

4

Ruksak- malé nákladní auto.

1 r [To se mi líbí](#) [Odpovědět](#)